

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Secesionistické tendence v Africe: případová
studie Jižního Súdánu**

Michal Drhovský

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Diplomová práce

**Secesionistické tendence v Africe: případová studie Jižního
Súdánu**

Michal Drhovský

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018.....

Chtěl bych poděkovat panu doc. PhDr. Přemyslu Rosůlkovi, Ph.D. za odborné vedení práce a cenné rady, které mi pomohly tuto práci zkompletovat.

Obsah

1. ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	
2. Vymezení pojmů	10
2.1 Secese	10
2.2 Nacionalismus	11
2.3 Stát	12
2.4 Národ	13
3. Teorie secese	14
3.1 Explanatorní teorie secese Johna Wooda	15
3.1.1 Geografické předpoklady	15
3.1.2 Sociální předpoklady	16
3.1.3 Ekonomické předpoklady	17
3.1.4 Politické předpoklady	17
3.1.5 Psychologické předpoklady	18
3.2 Normativní teorie secese Allena Buchanana	18
PRAKTICKÁ ČÁST	
4. Geografie Súdánu	24
5. Obyvatelstvo Súdánu	25
6. Ekonomika Súdánu	28
7. Historie Súdánu	32
7.1 Období před rokem 1889	32
7.2 Období Britsko-egyptského kondominia (1899–1956)	35
7.3 Nezávislý Súdán – první občanská válka	38
7.4. Súdán mezi občanskými válkami	41

7.5. Druhá občanská válka	43
8. Cesta k uzavření mírové smlouvy.....	46
9. Referendum o nezávislosti Jižního Súdánu.....	48
10. Postoj světových aktérů k nezávislosti Jižního Súdánu	49
10.1 Organizace spojených národů	50
10.2 Africká unie	51
10.3 Spojené státy americké.....	53
10.4. Čínská lidová republika.....	54
11. Jižní Súdán po vyhlášení nezávislosti.....	55
12. Předpoklady a příčiny secese Jižního Súdánu	58
12.1 Předpoklady secese Jižního Súdánu dle Johna Wood	58
12.2 Přehled příčin secese Jižního Súdánu.....	62
13. Závěr	66
14. Použité zdroje.....	69
14.1 Tištěné zdroje	69
14.2 Elektronické zdroje.....	71
15. Resumé.....	76
16. Přílohy	77

1. ÚVOD

Uplynulé 20. století lze nazývat také jako století budování států. Vznik nových států zapříčinila řada historických událostí. Mezi ty nejvýznamnější události řadíme první a druhou světovou válku, proces dekolonizace, ale také rozpad Sovětského svazu a konec studené války. Všechny tyto události zapříčinily, že se na mapě světa objevila celá řada nových států. Tento nárůst můžeme nejlépe vidět na počtu členů Organizace spojených národů. Organizaci zakládalo v roce 1945 51 nezávislých států, k roku 2013 má OSN již 193 členů (OSN 2014: 5). Jednou z nejvýraznějších událostí, která znamenala výrazný nárůst nových států, byla poválečná dekolonizace Afriky a Asie. Velká území v Asii, a především v Africe, byla pod správou koloniálních mocností, které si místní území rozdělily podle nelogického klíče. Hranice byly narýsovány takzvaně od stolu a nerespektovaly náboženské, etnické ani kulturní rozdíly. Poté, co africké státy vyhlásily nezávislost v těchto uměle vytvořených hranicích, objevila se řada zásadních problémů plynoucích často zejména z nelogického dělení kontinentu. Výrazné problémy se objevují především v severovýchodní části Afriky. Tato část Afriky je místem střetů dvou odlišných světů. Severní Afrika, obývaná především arabským obyvatelstvem vyznávajícím islám, se zde střetává s takzvaně černou Afrikou. Oproti severu zde žije černošské obyvatelstvo vyznávající animistické a křesťanské náboženství. Na půdorysu těchto odlišností vznikl v roce 1956 nový nezávislý stát Súdán.

Nově vzniklý Súdán se stal největší africkou zemí a bylo od počátku patrné, že se bude muset vyrovnat s celou řadou vnitřních problémů. Od vyhlášení nezávislosti musel Súdán čelit nestabilitě zapříčiněné konfliktem mezi severem a jihem země. Tento konflikt přetrvával v zásadě po celou dobu existence Súdánu. Občanskou válku dokázala na omezenou dobu zastavit pouze mírová jednání týkající se vyjednávání o autonomii jihu země. Klid zbraní v Súdánu nikdy nevydržel dlouho, a proto byl súdánský konflikt jeden z nejdéle trvajících konfliktů v celé Africe. Ukončení veškerých bojů bylo dojednáno až v roce 2005. Na základě mírové smlouvy mezi severem a jihem země bylo dojednáno

referendum, na jehož základě měli obyvatelé jihu země rozhodnout o své budoucnosti. Na počátku roku 2011 se obyvatelé jižní části Súdánu v referendu téměř jednohlasně vyslovili pro nezávislost, a Jižní Súdán se tak stal nejmladším státem světa.

Cílem této diplomové práce je nalézt příčiny, které mohly sehrát klíčovou roli při secesi jižní oblasti Súdánu. Tato diplomová práce si neklade za cíl hodnotit, zda měl Jižní Súdán morální či etické právo na samostatnost. Při pátrání po příčinách secese jsem využil teorii Johna Wooda pojmenovanou všeobecná teorie secese. Tato teorie byla publikována v článku *Secession: A Comparative Analytical Framework* a obsahovala mimo jiné pět obecně platných předpokladů vzniku secesionismu. John Wood představil geografické, sociální, politické, ekonomické a psychologické předpoklady vzniku secesionismu. Na základě studie Johna Wooda jsem se rozhodl položit si dvě hlavní výzkumné otázky v následujícím znění:

1. Jaké předpoklady popsané Johnem Woodem splňuje secese Jižního Súdánu?
2. Jaké jsou konkrétní příčiny secese Jižního Súdánu?

K výzkumným otázkám přistupuji s předpokladem, že secese Jižního Súdánu bude splňovat více předpokladů z teorie Johna Wooda, ale ne všechny musely zapříčinit secesi. Zároveň předpokládám, že vznik nezávislého Jižního Súdánu bude mít více příčin, které se v průběhu času měnily.

Teorii Johna Wooda jsem si vybral především proto, že jeho teorie spadá do takzvaných explanatorních teorií. Tyto teorie se zabývají pátráním po příčinách secese na rozdíl od teorií normativních, které zkoumají spravedlnost secese. Hlavní výhodou této teorie spatřuji v tom, že se nezabývá pouze jedním fenoménem, který může být příčinou secese, ale představuje obecnější teorii, kterou lze použít univerzálně. John Wood ve své teorii zohlednil řadu secesionistických tendencí v Evropě, Asii i Africe. Teorie Johna Wooda vznikla v roce 1981 a dodnes patří mezi nejvýznamnější teorie secese. A ačkoliv Jižní Súdán vyhlásil nezávislost až v roce 2011, snahy o ní se objevily již v 50. letech. Tedy v letech, kdy John Wood sbíral podklady pro svoji teorii. Proto se domnívám, že je tato teorie vhodná i pro případ

Jižního Súdánu. Tato teorie má samozřejmě i negativa. Největším negativem je její přílišná obecnost, kvůli které se není možné zaměřit na veškeré detaily. Tato diplomová práce je nicméně koncipována tak, že na fenomén nahlíží komplexně, proto toto negativum není natolik zásadní.

Tato diplomová práce je spojením teoretické a praktické části. V první, teoretické části nejprve operacionalizují termíny spjaté s výzkumem secesionismu. Jelikož se tato diplomová práce věnuje vzniku nového státu, tak považují za důležité představit koncept státu. Nejdůležitějším termínem pro tuto diplomovou práci je samozřejmě termín secese. Pro výzkum secese je neméně důležité představit koncepty nacionalismu a národa. U termínů nacionalismus, stát a národ je důležité se zaměřit na africký kontinent, jelikož například evropský nacionalismus je odlišný od toho afrického. Největší část teoretické části bude věnována teoriím secese. V této části se budu věnovat dělení teorií na normativní teorie a explanatorní teorie secese. S ohledem na volbu výzkumné otázky, se budu z velké části věnovat explanatorním teoriím, a to především teorii Johna Wooda. Z českého prostředí využiji texty docenta Přemysla Rosůlka, který patří mezi největší české odborníky. Přesto považují za důležité odlišit explanatorní teorie od normativních. V neposlední řadě považují za vhodné pro ilustraci představit část teorie Allena Buchanana, nejvýznamnějšího normativního teoretika secese.

V praktické části se zaměřím především na realie Jižního Súdánu a jeho cestu k nezávislosti. Za důležité faktory, které je dle mého názoru vhodné podrobit analýze, považují složení obyvatelstva, ekonomiku a historii země. Historickou kapitolu považují za velice důležitou, jelikož snahy o secesi se v Jižním Súdánu objevují po dlouhá desetiletí. Za důležité považují roli centrální vlády vůči jižní oblasti země v průběhu historie. Dále se v praktické části zaměřím na samotná vyjednávání mírové smlouvy, která vedla k vyhlášení nezávislého Jižního Súdánu. V závěru této diplomové práce získané informace aplikuji na teorii Johna Wooda a zjistím, které z jeho pěti předpokladů se objevují v případě secese Jižního Súdánu.

TEORETICKÁ ČÁST

2.Vymezení pojmů

Ještě před tím, než představím jednotlivé teorie secese, považuji za důležité věnovat se pojmům, které se secesí úzce souvisejí. Nejprve se budu věnovat termínu secese, tomu, co termín znamená a v jakém kontextu vznikl. Dále se zaměřím na pojmy nacionalismus, stát a národ. Všechny tyto pojmy úzce souvisí s problematikou vzniku nového státu, tedy také se secesí.

2.1 Secese

Slovo secese pochází ze spojení latinských slov *seder* (znamená odděleně) a *cedere* (znamená jít). Když obě slova spojíme, dostaneme slovo *seceder*, tedy sloveso oddělit se anebo opustit nějaké místo. Z latinského výrazu *seceder* se odvozuje anglický výraz *secession*. To znamená jakékoliv rozhodnutí k oddělení se. Po dlouhá staletí byl tento termín používán pouze v nepolitickém prostředí. Církev tento termín využívala k vyjádření „oddělení duše od těla člověka“. Stejným slovem se také vyjadřoval prostý „odchod z jedné místnosti do druhé“. Poprvé bylo slovo secese použito v politicko-církevním kontextu až v 18. století. Tehdy došlo k rozkolu uvnitř Skotské církve. Církev se rozdělila na dva tábory, přičemž členové jednoho z táborů se začali nazývat *seceders*. Ti poté založili novou církev, která používala název secese ve svém názvu – *The secession Church*. Do politického diskurzu se debata o secesi dostala ve Spojených státech, a to především ve spojitosti s možností vystoupení některého státu z Unie. Během americké občanské války se také pojem secese poprvé objevil v Oxfordském slovníku angličtiny, což otevřelo další debaty ohledně secesionismu (Rosůlek 2014: 19). U secese, jako u většiny termínů v sociálních vědách, neexistuje jedna univerzálně platná teorie. Dalo by se říci, že každý autor vychází z jiné definice, a tudíž občas může dojít k nedorozumění. V následující kapitole představím některé z definic secese.

2.2 Nacionalismus

Na první pohled se může zdát, že nacionalismus nemá se secesionismem nic společného. Vzhledem k tomu, že se fenomén secesionismu objevil mnohem dříve než nacionalismus. Avšak zejména v posledních letech dochází k tomu, že jsou nacionalismus a secesionismus propojeny dohromady. To ovšem neznamená, že to tak musí vždy platit. Pokud bychom se ale podívali do historie, tak zjistíme, že secesionismus a nacionalismus spolu úzce souvisí (Rosůlek 2007: 63). Samotný termín nacionalismus nemá jedinou univerzálně platnou definici a v praxi to funguje tak, že každý autor si vytváří svoji vlastní. Jedna z nejpoužívanějších definic, je definice od Arnošta Gellnera. Jeho definice nacionalismu hovoří o tom, že *„nacionalismus je politický princip, který z kulturní podobnosti činí fundamentální sociální pouto.“* Ať už mezi lidmi existují jakékoliv principy autority, jejich legitimita závisí na tom, že členové dané skupiny patří ke stejné kultuře neboli jazykem nacionalismu řečeno, ke stejnému „národu“ (Gellner 1997: 17). Při studiu nacionalismu je důležité si uvědomit, že neexistuje jeden nacionalismus, ale že se dělí na mnoho typů a podtypů. Avšak pro vznik této práce není nutné jmenovat všechny jeho typy či kategorie.

V této práci si vystačíme s problematikou etnického a neetnického nacionalismu. Podstatou evropského nacionalismu byla již od 19. století etnicita, i když tak označována nebyla. Evropský nacionalismus byl poháněn myšlenkou, že existují přirozené etnické či národní komunity, které se dají charakterizovat společným jazykem, kulturou či historií, a zároveň mají právo se organizovat ve svém státě. Pokud pohlédneme na africký kontinent, tak zjistíme, že zdejší nacionalismus neměl etnický náboj. V době antikoloniálního boje neměli afričtí nacionalisté zájem obhajovat zájmy kteréhokoliv etnika, ale hlavním cílem bylo vytvořit vlastní nezávislý stát. Při tomto boji za nezávislost byl nacionalisty kladen důraz na národní jednotu a její mobilizace přesahovala etnickou rozdílnost. Hnacím motorem nacionalismu byl boj proti kolonialismu. Samotný africký nacionalismus tedy můžeme označit za produkt kolonialismu. Jelikož nové dekolonizované země vznikly na základě umělých hranic, můžeme říci, že africký

nacionalismus měl vyřešit problémy neexistujícího národa v existujícím státě (Gedlu 1998: 35–36). Pokud se podíváme na samotný případ Jižního Súdánu, tak zjistíme, že nacionalismus hrál poměrně důležitou roli. Jihosúdánské hnutí za nezávislost nebylo poháněno přímo nacionalismem, ale spíše touhou po ukončení konfliktu a vyjednání nového uspořádání jihu země. Nacionalismus naopak hrál klíčovou roli na severu Súdánu. Sever Súdánu se snažil o naprostou kontrolu jihu země a snažil se šířit své náboženství, jazyk i kulturu. Právě tato severosúdánská politika poháněla jihosúdánský odpor (Woodward 1981: 381–382).

2.3 Stát

Jelikož se tato práce zabývá secesí Jižního Súdánu, tedy vznikem nového státu, tak považuji za nezbytné, aby bylo vysvětleno, co znamenají pojmy stát a suverénní stát. Pojem stát je ve společenských vědách brán především jako základní územní jednotka. Po dlouhá léta byla široce používána definice státu Maxe Webera. Dle této definice je stát společenstvím lidí, který (úspěšně) vykonává monopol legitimního užití fyzické moci uvnitř daného území. Z tohoto pojetí státu je jasné, že stát musí podle Maxe Webera splňovat tři základní předpoklady. Těmito předpoklady je území, obyvatelstvo a státní moc (Romancov 2004: 421).

V současné době se velmi často využívá definice státu vycházející z Montevidejské konvence. Tato definice sice pochází již z roku 1933, nicméně stále patří mezi nejužívanější definice státu. Tato konvence říká, že „*stát jako činitel mezinárodního práva by měl mít následující charakteristiky: 1) stálé obyvatelstvo, 2) definované území, 3) vládu a 4) schopnost vstoupit do vztahů s ostatními státy*“ (Montevideo Convention on the Rights and Duties of States 1933 čl.1). Montevidejská konvence upravila také postavení státu v mezinárodním systému. Federativní stát musí vždy reprezentovat jediná osoba z pohledu mezinárodního práva. Všechny státy v mezinárodním systému jsou si rovny, a zároveň pro všechny platí stejná práva a stejně tak pro ně platí i stejné povinnosti.

Zároveň platí, že žádný stát nemá právo zasahovat do vnitřních či vnějších záležitostí jiného státu. Pokud však dojde mezi státy k nějakým neshodám je jejich povinností je vyřešit mírovou cestou (Montevideo Convention on the Rights and Duties of States 1933).

2.4 Národ

V dnešní době dochází velmi často k zaměňování pojmů stát a národ. Stát je hlavní politická podmnožina světa a můžeme jej snadno definovat. Pod slovem stát si představíme jeho velikost, polohu, počet obyvatel a další ověřitelná data. Definovat národ je už však mnohem složitější, jelikož termín národ jako takový není hmatatelný. Podstata členství v národě tkví v určité psychologické vazbě, která spojuje skupinu lidí v jejich podvědomém přesvědčení, že jsou odlišní od ostatních (Connor 1978: 156).

Vladimír Baar rozdělil národy do několika mezi sebou se lišících modelů. Africký model národa představuje nejméně rozvinuté a nestabilní společenství. Důvodem je přerušené formování afrických etnik a států, které bylo zapříčiněno evropskou kolonizací. Po dekolonizaci nešlo obnovit předkoloniální vývoj, jelikož nově vytvořené hranice nerespektovaly dřívější kmenové vazby. V nově vzniklých zemích se vedle sebe ocitla etnika, mezi kterými byly historické spory, anebo byla velmi rozdílná. Též se stávalo, že některá blízká etnika byla rozdělena mezi více zemí. Všechny tyto problémy předznamenaly, že proces formování afrických národů bude velmi složitý. V posledních letech se ukázalo, že se daří spíše formovat kmenová společenství uvnitř jednotlivých států, než budovat africké národy po vzoru těch evropských či amerických. Toto vnitrostátní dělení na kmeny však s sebou nese velké nebezpečí secesionismu (Baar 2002: 66).

Osobně považuji formování kmenových společenství za velké riziko, jelikož příslušníci jednotlivých kmenů cítí sounáležitost především ke svému kmeni, nikoliv ke svému národu, jakožto všem obyvatelům dané země. To může znamenat

budoucí nestabilitu uvnitř státu, která se může přetavit v občanskou válku anebo touhu po nezávislosti.

3. Teorie secese

Secese se dostala pod drobnohled sociálních vědců již krátce po 2. světové válce, ale většina autorů se zabývala zejména jednotlivými případy. Začaly vycházet studie zaměřené na secesionistické snahy od americké občanské války až po události v kanadském Quebecu. Vyjma několika případů se nikdo nesnažil vytvořit normativní teorii secese. Důvodem nejspíše bylo, že většina autorů se během 60. a 70. let zabývala především fenomény spojenými s opačným směrem, tedy integračními teoriemi a transnacionální politikou. Od 70. let se zájem o problematiku secese zvýšil a začalo vznikat mnoho prací. (Rosůlek 2007: 73–74).

Teorie secese lze rozdělit do dvou základních skupin. Jsou to explanatorní a normativní teorie. Explanatorní teorie se zabývají především příčinami secese. Zabývají se tím, co motivuje určitou skupinu obyvatelstva k secesi. Mezi autory explanatorní secese patří i John Wood, jehož teorii detailně představím v jedné z podkapitol. Mezi další autory zabývající se explanatorními teoriemi patří Donald Horowitz, Ivo Duchacek či Crawford Young. Normativní teorie se naproti tomu zabývají spravedlností secese. Normativní teoretiky zajímá, zda mají skupiny obyvatelstva právo na secesi a popřípadě za jakých okolností. Nejvýznamnějším normativním teoretikem je Allen Buchanan.

Jednou z prvních a dodnes velmi využívaných a univerzálních teorií secese vytvořil John Wood. Ten publikoval svoji teorii v roce 1981 v článku *Secession: A Comparative Analytical Framework*. V tomto článku autor nejenže představil svou definici secese, ale také představil pět předpokladů pro vznik secesionismu. Wood se také snažil rozlišit mezi secesí a separatismem. John Wood říká, že separatismus je vágní snahou o snížení vlivu a kontroly centra na určitém území, a také se jedná o snahu omezit další začleňování do širšího politického centra. Secesionismus je

naopak více užším a specifitějším pojmem pro formální oddělení od územní jednotky a snahu o vytvoření vlastní nezávislé vlády (Wood 1981: 109–110).

3.1 Explanatorní teorie secese Johna Wooda

Jak již bylo řečeno výše, tak Wood vnímá jasný rozdíl mezi secesionismem a separatismem. Secesionismus Wood nazývá jako anti-integraci. Na území jedné země (systému) se objeví subsystemy, jejichž političtí lídři odmítají loajalitu k centru a snaží se vytvořit vlastní centrum. Právě tento projev integrace, nebo spíše dezintegrace jednoho subjektu, nám pomáhá jasně odlišit proces secese od ostatních forem konfliktů, jako jsou revoluce, povstání či sociální konflikt. Zároveň však Wood říká, že i tyto další prvky konfliktu může proces secese obsahovat. Tím nejdůležitějším cílem secese není svrhnout centrální vládu nebo odstranit stávající elity, ale už ze své podstaty jde o rozdělení území (Wood 1981: 110–112). John Wood se ve své teorii secese snažil identifikovat určité obecně platné předpoklady, které mohou vést k snaze o secesi. Ačkoliv řada autorů považuje tuto teorii za příliš obecnou a *šitou na míru* západnímu světu, Wood se v této práci věnuje i zemím třetího světa. Ve výše zmíněném článku se snaží představit předpoklady vhodné k secesi na řadě příkladů, mimo jiné na Bangladéši, Biafře, Katanze či Eritrei. I když práce představuje poměrně obecné předpoklady secese, já to považuji za velkou výhodu, jelikož díky této obecnosti nejsme drženi v příliš úzkých mantinelech a můžeme se zaměřit na mnoho na první pohled nedůležitých fenoménů. Práce vyšla v roce 1981, ale i v dnešní době ji většina autorů využívá a považuje za relevantní.

3.1.1 Geografické předpoklady

John Wood říká, že na vznik secesionismu má vliv i geografická predispozice státu. Úspěšná secese může proběhnout v regionu, jehož oddělení by zásadně nedeformovalo území nově vzniklé země i té původní země. Přírodní bariéry však

nemusí znamenat, že k pokusu o secesi musí dojít. Příkladem může být Japonsko či Nový Zéland, které se rozkládají na několika ostrovech, ale neobjevují se secesionistické tendence. Dalším příkladem mohou být Spojené státy americké, jejichž Havajské ostrovy či Aljaška leží poměrně daleko od svého centra, přesto se zde secese nepředpokládá. Opačným příkladem může být Bangladéš, který byl součástí Pákistánu, ale neměl s ním společnou hranici. Právě geografická odloučenost od centra země napomohla dle Wooda k úspěšné secesi Bangladéše. Nedošlo totiž k narušení obchodních vztahů a přístupu k přírodním zdrojům. Pro secesionismus je také důležité obyvatelstvo, které dané území obývá. Secesionistické tendence mohou jen těžko propuknout v zemích, ve kterých není etnický původ teritoriálně rozdělen (např. Malajsie či Guyana). Další problém bránící dosažení úspěšné secese může nastat, pokud obyvatelé usilující o vlastní stát žijí na území více států. V tomto případě je šance na vytvoření nového státu omezena počtem centrálních vlád, které se budou snažit odtržení zabránit. Zlepšení v této situaci může nastat, když secesionistická skupina získá podporu jedné z ústředních vlád. Jako typický příklad Wood zmiňuje situaci Kurdů, kteří žijí v Turecku, Iráku a Íránu (Wood 1981: 112–113).

3.1.2 Sociální předpoklady

Sociální předpoklady získaly největší pozornosti u odborníků na secesi. Wood říká, že secesionismus pramení z kulturní různorodosti, která vytváří silnější pocit sounáležitosti k vlastní etnické skupině. Právě sounáležitost k jedné etnické skupině a odcizení od ostatních skupin patří mezi klíčový prvek podporující secesionistická hnutí. Právě rasa, jazyk či náboženství jsou předpokladem pro vznik secesionismu, zvláště v oblastech, kde jsou tyto rozdíly zcela jednoznačné. Někteří autoři také tvrdí, že etnická příslušnost je dosti pohyblivá. To znamená, že jedinci mohou cítit příslušnost k více skupinám a samy etnické skupiny tak mohou rozšiřovat či zužovat své sociální hranice. Právě s těmito etnickými skupinami mohou jejich etničtí vůdci manipulovat. Pocit odlišnosti či odcizení se v průběhu času může měnit. V určitých časových intervalech může snaha o secesi dominovat

a jindy zase může na poměrně dlouhou dobu zůstat v poklidu. Jako příklad můžeme uvést Severní Irsko či Srí Lanku. V současné době může docházet k pocitu odcizení zejména v zemích, kde z důvodu modernizace nedochází k rovnoměrnému přerozdělování statků (Wood 1981: 114–116).

3.1.3 Ekonomické předpoklady

Dalším důležitým předpokladem dle Wooda jsou ekonomické předpoklady, které jsou poměrně snadno identifikovatelné a do jisté míry i kvantifikovatelné. Hlavním spouštěčem ekonomické deprivace bývá nerovnoměrné přerozdělování statků. To může zažehnout u marginalizovaných skupin pocit odcizení a snahu o secesi. Pokud se ale podíváme do praxe, tak zjistíme, že toto pravidlo není univerzálně platné. Existuje celá řada ekonomicky marginalizovaných etnik, která se o secesi nikdy nepokusí, zatímco existuje celá řada případů, kdy se o ni ekonomicky vyspělá etnika dlouhodobě snaží. V případě, že hovoříme o nerovnoměrném přerozdělování zdrojů, tak můžeme uvést alternativní termín vnitřní kolonialismus. Centrum země někdy využívá periferní oblasti například kvůli nerostným zdrojům, což podporuje nespokojenost periferií a vytváří prostředí pro vznik secesionistických hnutí. I zde ale platí, že ne vždy tyto periferní oblasti mají tendenci tíhnout k secesionismu. Skupiny, které tíhnou k secesionismu, věří, že právě secese a nezávislost dokáže zajistit spravedlivé přerozdělování zdrojů, a to zlepší jejich životy. Wood uvádí, že ekonomické faktory hrály klíčovou roli při vzniku secesionistických hnutí např. v Katanze či Biafře, ale zároveň varuje, že je velmi těžké odhadnout, jakým způsobem by se vyvíjela ekonomika odtrženého území a není vždy úplně jisté, že by to pro něj bylo výhodné (Wood 1981: 116–118).

3.1.4 Politické předpoklady

Wood jako hlavní politický předpoklad uvádí pokles či absenci legitimacy politického systému nebo centrální vlády. Tato krize bývá často spojována s obdobím rychlých ekonomických či sociálních změn, což způsobuje

nerovnováhu uvnitř společnosti. Stát musí zajistit pro všechny své obyvatele alespoň základní životní podmínky, jinak může dojít ke krizi legitimacy centrální vlády. Krizi legitimacy může způsobit také nezvládnutí ekonomických, demografických či sociálních problémů. Dalším spouštěčem secesionismu může být nárůst byrokratizace a centralizace země soustředěné v centru, a tak dochází k odcizení v periferních oblastech. V praktické politice to znamená například nedostatečné zastoupení periferních regionů v centru. Je ovšem dokázáno, že pouze decentralizace nemůže zvrátit dezintegrační tendence. Wood ve své práci uvádí jako příklad odcizení periferie od centra případ Spojených států amerických před občanskou válkou. V té době se jižní státy začaly politicky vzdalovat od svého centra a začaly vytvářet centrum nové. Dalším spouštěčem secesionismu může být krize celostátních politických stran. Wood ve své práci připomíná dva případy z Nigérie či Pákistánu. V Nigérii před rokem 1966 došlo k úpadku celostátních stran, které nahradily silné regionální strany. V Pákistánu po volbách v roce 1970 došlo k tomu, že dvě nejsilnější strany získaly mandáty pouze ve svých regionech. V takovýchto situacích je velmi pravděpodobné, že začnou sílit hlasy požadující autonomii či přímo secesi (Wood 1981: 118–119).

3.1.5. Psychologické předpoklady

Wood má spojením psychologické předpoklady na mysli především subjektivní a velmi emotivní jednání jedinců. Za tímto emotivním jednáním stojí především pocit frustrace, odcizení, nelobajlnost či strach z vlastního ohrožení. Wood si myslí, že právě tyto psychologické faktory mohou být rozbuškou, které odstartují secesionistické nálady (Wood 1981: 120).

3.2 Normativní teorie secese Allena Buchanana

V 90. letech přichází Allen Buchanan se svou teorií secese, kterou můžeme považovat za jednu z nejvýznamnějších. Buchanan přišel s myšlenkou, že

secesionistická hnutí nejsou proti státní autoritě jako takové, ale jsou proti její nadvládě. Dále jsou proti dalším členům majoritní skupiny a také proti nadvládě centrální vlády nad nárokovanými územími. Existuje ještě jedna možnost, jak se vyhnout secesi, a tou je skupinová emigrace, ale v tomto případě poté skupina lidí ztrácí své teritorium (Rosůlek 2007: 77). V roce 1991 publikuje Buchanan důležitý článek *Toward a Theory of Secession*, ve kterém mimo jiné představil předpoklady pro spravedlivý nárok na secesi, ale zároveň udává celou řadu důvodů, kdy má centrální vláda právo zakročit proti secesionistickým tendencím. Další klíčovou prací se stal článek *Theories of Secession* z roku 1997. V tomto článku Buchanan položil základy své ucelené teorie o právu na secesi, kterou v následujících letech dále rozvíjel. Právě kvůli jeho argumentům, kdy má stát právo bránit svou celistvost a vystupovat proti secesionistickým hnutím, lze Allena Buchanana považovat za poměrně konzervativního teoretika secese. Jeho konzervativní přístup k právu na secesi se stal rovněž terčem řady kritiků. Za nejvýznamnější kritiky považují liberální teoretiky Harryho Berana a Anthonyho Birche.

Buchanan stanovil 4 podmínky nebo argumenty, kdy má centrální vláda právo zasáhnout a secesionistické tendence potlačit. Prvním argumentem proti secesi je argument sebeobranný. Z historického hlediska se jedná spíše o odmítnutí možnosti odloučení menších celků od větších. Hlavním cílem těchto zastánců je zachování velikosti. Mezi tyto odpůrce odloučení patřil Abraham Lincoln, pro kterého byla celistvost Unie nejvyšší prioritou. Proto byl jednoznačně proti odtržení jižanských států. Tento bezpečnostní argument také říká, že v některých případech by mohlo při odtržení některé části země dojít ke zkolabování zbytku země. Pokud stát přijde o nějaký klíčový region, tak to může ohrozit jeho ekonomickou bezpečnost. Buchanan jako příklad uvádí Kanadu. Pokud by došlo k odtržení Quebecu, je poměrně velká šance, že by zbytek Kanady nemohl ekonomicky a vojensky dále existovat. Poté by se mohla Kanada snažit dobrovolně připojit ke Spojeným státům americkým. Existuje ale pravidlo, při kterém stát nemůže uplatňovat argument sebeobrany. Toto pravidlo je zcela logické a vychází z běžného života. Pokud jeden jedinec napadne druhého, nemůže se divit, že se ten druhý bude bránit. V tomto případě se nemůže uplatnit sebeobranný nárok, jelikož

se stal sám agresorem. Toto pravidlo platí i pro státy. Pokud stát zakročí proti secesionistickým hnutím, tak se nesmí divit, že se budou bránit (Buchanan 1991: 332–333).

Druhým argumentem, proč odmítnout secesi je tzv. soft-paternalistický argument. V tomto případě se secesionisté nechtějí oddělit od mateřského státu z důvodu utlačování, nedostatku občanských a politických práv či nedobrovolnému zabrání. Důvodem je ale také obava, že se liberální společnost bude vymezovat proti jiným hodnotám a kultuře. Liberální společnost totiž nemusí uznávat jiné, netradiční zvyky některých národnostních menšin na svém území. Z toho může vzniknout situace, kdy právě liberálové a liberální společnost budou hlavními odpůrci secese, kvůli ochraně liberálních hodnot obyvatel na odtrhnutém území. Buchanan tuto situaci nazývá liberální paradox. Tato situace může teoreticky nastat ve státě, kde je nějaký region, ve kterém dominuje islámský fundamentalismus. Centrální vláda by pak musela k udržení liberálních hodnot využít neliberálních prostředků (Buchanan 1991: 335–336).

Třetím argumentem proti přijetí secesionistických požadavků je tzv. strategický argument o vyjednávání. Tento argument přikládá právo veta centrální vládě při pokusu o secesi jednotlivých regionů. Toto právo veta nepatří ani tak centrální vládě, jako spíše majoritnímu obyvatelstvu země. Majoritní obyvatelstvo má dle Buchanana také právo hájit své zájmy. V některých případech by mohlo po secesi nějakého klíčového regionu dojít k velkým problémům mateřského státu. Buchanan radí, aby došlo k vytvoření ústavních mechanismů, které by daly separatistickým regionům šanci na oddělení, ale zároveň by hájily práva majoritní společnosti, která by zůstala v mateřském státě. Pokud by byla secese některého z regionů příliš bolestivá, měla by mít většina obyvatel právo veta. Podobný mechanismus zaručuje i Ústava Spojených států amerických, která stanovuje, že odchod z Unie musí být schválen 2/3 Kongresu a 3/4 států. Dalším způsobem, jak vytvořit podmínky pro secesi některého z regionů je schválení zákona o referendu (Buchanan 1991: 336–337).

Posledním, čtvrtým argumentem proti přiznání práva na secesi je dle Buchanana argument anarchie. Tento argument říká, že pokud stát dovolí některé skupině obyvatel oddělení, vznikne z toho začarovaný kruh. Pokud stát dovolí secesi velkému etniku, tak se o secesi budou pokoušet i ta malá. Tento princip by způsobil anarchii a zmatek. Buchanan tedy neřeší ani tak, zda má být právo na secesi přijato, ale spíše v jaké podobě (Buchanan 1991: 337–338). Když se podíváme na všechny argumenty, proč nedopustit rozdělení státu, tak zjistíme, že se Buchanan staví k secesi opravdu konzervativně. Dále Buchanan zformuloval několik podmínek, kdy je secese ospravedlnitelná. Buchanan zde tvrdí, že k secesi není nutný souhlas centrální vlády. Důležité je, aby secesionistická skupina měla nárok na své vlastní území. Dalším argumentem pro legitimní odtržení je právo na sebeurčení národa. Tento princip přijalo i Valné shromáždění OSN. Hlavním problémem je ovšem definice národa. Jen těžko se určuje, kdo má a kdo nemá nárok na sebeurčení. Hlavním problémem je množství národů, což by mohlo způsobit dělení státních celků do nekonečna. Právo na secesi vychází také z historické spravedlnosti. Státy, které byly zabrány jinými státy, mají právo na samostatnost. Tento argument můžeme aplikovat na rozpad Sovětského svazu. Dalšími argumenty na spravedlivou secesi je diskriminační přerozdělování. Pokud stát systematicky diskriminuje nějaký region pomocí daňové politiky. Ekonomická diskriminace je dnes velmi častým důvodem k secesi (Buchanan 1991: 327–331).

Allan Buchanan publikoval základy své teorie až v roce 1997. Ve svém článku přichází s rozdělením všech teorií secese do dvou hlavních skupin – remediální teorie secese a teorie primárních práv (Buchanan 1997: 34). Remediální teorie secese říká, že secese je ospravedlnitelná jako akt nápravy v případech, že je dané území vystaveno závažnému nedodržování lidských práv. Příkladem může být Irák, kde docházelo ke genocidě Kurdů. V tomto případě mají Kurdové právo na secesi. Existuje i celá řada příkladů, kde naopak nedochází k závažnému porušování lidských práv. Dobrým příkladem je oddělení Norska od Švédska, ke kterému došlo v roce 1905. V tomto případě Švédsko s rozdělením souhlasilo naprosto dobrovolně (Buchanan 1997: 35–36). Pokud jde o teorii primárních práv na secesi, tak její podstata spočívá v tom, že pro secesi není nutné žádné

porušování lidských práv. Teorie primárních práv se dělí do dvou základních skupin – *Ascriptive Group Theories* (askriptivní teorie) a *Associative Group Theories* (plebiscitní teorie). Askriptivní teorie se váže převážně ke vztahu nacionalismu a secese, který říká, že každý národ má právo na svůj stát. Plebiscitní teorie naopak říkají, že nárok na secesi není spojován s národem, a že na secesi mají právo všechny skupiny obyvatel, které chtějí vytvořit vlastní politickou jednotku (Buchanan 1997: 37–38).

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část této diplomové práce bude zaměřena na hledání samotných příčin, které vedly k secesi Jižního Súdánu. Proto je důležité analyzovat informace týkající se oblasti Súdánu komplexně. V první řadě je důležité zohlednit geografické reálie Súdánu, které by mohly vysvětlit secesionistické snahy. Dalším důležitým bodem analýzy bude specifikace obyvatel Súdánu i Jižního Súdánu. U obou zemí se zaměřím na jejich etnickou a náboženskou rozmanitost. Severní oblasti dnešního Súdánu historicky obývali především Arabové vyznávající islám, zatímco na jihu žije černošské obyvatelstvo vyznávající křesťanství či původní animistická náboženství. Další nesmírně důležitou tematickou oblastí je ekonomika Jižního Súdánu. Na území Súdánu se nacházejí významná naleziště ropy, a tak je nezbytné s tímto faktem nadále pracovat. Dále považuji za důležité detailně analyzovat systém, na základě kterého se zdroje získané těžbou přerozdělují v rámci celé země. Právě marginalizace určitých částí země v sobě může nést potenciál pro secesi. Jelikož se Súdán nachází na strategickém místě, v tzv. Africkém rohu, zaměřím se na zahraniční aktéry, kteří by mohli mít zájem na osamostatnění se Jižního Súdánu. V neposlední řadě považuji za důležité zaměřit se na historii Súdánu, který si podobně jako jiné africké státy prošel érou kolonizace a následné dekolonizace. Tato dekolonizace neproběhla bez komplikací. Po vyhlášení nezávislosti v roce 1956 zemi sužovaly dvě dlouhé občanské války, jejichž dědictví se projevuje zejména ve sporech mezi severní a jižní částí. Na konci této diplomové práce na základě představených informací posoudím, které předpoklady pro úspěšnou secesi z teorie Johna Wooda je možné nalézt také v případě Jižního Súdánu.

4. Geografie Súdánu

Nezávislý Súdán, který vznikl v roce 1956, byl po dlouhá léta až do vyhlášení nezávislosti Jižního Súdánu největší africkou zemí. Súdán je zemí ležící v severozápadní Africe. Pohled na mapu (Příloha č.1) ukazuje celou řadu zajímavých informací. Zejména je nutné zmínit, že Súdán do svého rozdělení sousedil celkem s devíti zeměmi (Egypt, Libye, Čad, Středoafriická republika, Kongo, Uganda Keňa, Etiopie a Eritrea). Při pohledu na výčet jeho sousedních zemí je patrné, že velká část jeho sousedů se musela v průběhu minulých desetiletí vyrovnávat s řadou problémů, a dodnes některé z nich trpí značnou nestabilitou. Dnes má Súdán nejdelší hranici s Jižním Súdánem (2158 km) a Čadem (1403 km). Oproti Jižnímu Súdánu má Súdán přístup k Rudému moři a více než 850 kilometrů dlouhé pobřeží (Central Intelligence agency 2017b). Na pobřeží Rudého moře též leží strategicky významný přístav Port Sudan. Tento přístav s více než 400 tisíci obyvatel je největším a nejdůležitějším přístavem v celém Súdánu. Nachází se zde rafinerie na zpracování ropy, mezinárodní letiště a moderní terminál pro nakládání a vykládání nákladu. Drtivá většina exportu i importu Súdánu prochází právě tímto přístavem. Klíčovou roli hraje především při exportu ropy. Od roku 1977 vede z Chartúmu do Port Sudan 850 kilometrů dlouhý ropovod. Odtud se poté ropa expeduje na světový trh. Díky své strategické poloze zde také kotví a doplňují palivo lodě využívající Suezský průplav (Britanica). Pokud se zaměříme na povrch Súdánu, zjistíme, že je převážně plochý, na severu země převažuje poušť. Na severu Súdánu je převážně suché pouštní podnebí, které směrem k jihu pomalu přechází na tropické. Většinu Súdánu pokrývá nevýrazný porost, je zde velmi málo lesů a stále pokračuje jejich kácení. Súdán má pouze 16 % půdy vhodné k orbě, a tak většina plochy slouží jako pastviny pro dobytek (Central Intelligence agency 2017b).

Samostatný Jižní Súdán má rozlohu 644 329 kilometrů čtverečních. Odtržením od Súdánu přišel Jižní Súdán o přístup k moři, což způsobilo obrovský problém pro prodej ropy, jelikož se ropa vždy transportovala na pobřeží Rudého moře do Port Sudan. To způsobilo velké rozpěře mezi Jižním Súdánem a Súdánem.

Tomuto tématu se budu detailněji věnovat v kapitole analyzující ekonomiku Jižního Súdánu. V neposlední řadě je třeba zmínit hlavní geografickou dominantu země, kterou je Bílý Nil, jenž zásobuje vodou velkou část země. V jeho blízkosti na jihu země se rozkládají největší bažiny na světě o rozloze více než 100 kilometrů čtverečních. Díky Bílému Nilu má Jižní Súdán poměrně velké množství zemědělské půdy. Rozdíl mezi podnebím Jižního Súdánu a Súdánu zobrazuje satelitní mapa (Příloha č.2). Mapa, kterou ke své práci přidávám, vyobrazuje skutečnost, že Jižní Súdán je pokryt zelení, zatímco Súdán většinou pokrývá poušť (Central Intelligence agency 2017a).

5. Obyvatelstvo Súdánu

Súdán býval po dlouhou dobu největší zemí Afriky, a tak je logické, že se na jeho území nacházelo obrovské množství kmenů či etnik. Je poměrně známým faktem, že sever Súdánu byl historicky osídlen Araby a na jihu žijí afričtí černoši. Nicméně je důležité mít na paměti, že je toto rozdělení velmi zjednodušující. Na severu země opravdu převažují muslimští Arabové, ale žije zde také velké množství kmenů, které byly Araby islamizovány. Na severu země v povodí Nilu žijí také Nubijci, kterých je kolem tří milionů a severovýchod země obývají Bedžové s dvou milionovou populací. Střední části Súdánu obývá rasově smíšené obyvatelstvo europoidně-negroidního typu, které je taktéž silně arabizováno. Jih země je poté silně odlišný od zbytku Súdánu. Žije zde negroidní populace, která je rozdrobena do velkého množství různých kmenů. Většina těchto kmenů je poměrně malá a nevytváří větší společenství. Největší jsou Zandové, kterých je kolem 700 tisíc, ostatní kmeny nemají více než 100 tisíc členů. Střední a východní část Súdánu je obývána rovněž velkým množstvím kmenů, ale tyto kmeny jsou již větší. Mezi největší kmeny patří Dinkové, Nuerové či Lotukové. První sčítání lidu v roce 1956 ukázalo, že v Súdánu žije více než 56 etnických skupin, které se dále dělí do 597 podskupin. Na základě jazyka bylo definováno 115 etnik (Baar 2002: 309). V této diplomové práci věnuji velký prostor dvěma velkým etnickým

skupinám – Dinkům a Nuerům. Je důležité říci, že příslušníci těchto etnik se takto sami nenazývají, jelikož sami využívají řadu místních označení. Označení Dinkové a Nuerové se však běžně používá pro zjednodušení (Wurok Malith 2017: 494).

Pokud bychom se chtěli podívat na složení obyvatelstva v dnešním Súdánu v konkrétních číslech, tak zjistíme, že většinu obyvatel tvoří Arabové. Arabové sice tvoří 55 % obyvatelstva, ale nemůžeme je považovat za jednotnou entitu. Většina arabského obyvatelstva se hlásí ke kořenům sahajícím do Saúdské Arábie či Jemenu, ale historicky se liší způsobem života. Některé kmeny žily ve městech, jiné zase jako kočovníci. Jednotícím prvkem byl jazyk, dále společný původ a náboženství. Dalším velkým etnikem v Súdánu jsou Dinkové. Ti tvoří zhruba 8 % populace a dělí se do více než 25 etnických podskupin. Většina Dinků žije tradičním polonomádkým způsobem života. Početný je také kmen Nuba, jehož populace se odhaduje na 6 %. Tento kmen je sice poměrně početný, ale jeho příslušníci žijí velmi rozdrobeně. Nejvíce jeho příslušníků žije kolem pohoří Nuba a v regionu Kardofan a živí se zemědělstvím a chovem dobytka. Početný je také kmen Nuerů, jichž žije v Súdánu kolem 4 %, vyznávají tradiční náboženství a živí se chovem dobytka. Malý, ale zajímavý národ jsou Nubijci. V Súdánu jich žije kolem 200 tisíc, a i když mají africký původ, považují se za Araby. Mohou za to léta dlouhé arabizace a islamizace, která potlačila jejich vlastní identitu. Tyto jmenované kmeny jsou ty největší a nejvlivnější, ale v Súdánu žijí desítky dalších kmenů a etnik (Paglia: 14–15).

Zcela zásadními pro další směřování země byly dvě občanské války, které trvaly několik desetiletí. Občanské války si vyžádaly dohromady více než 1 a půl milionu obětí. Několik dalších milionů obyvatel muselo opustit své domovy. V Súdánu navíc přetrvává další konflikt v západní provincii Dárfúr. Tento konflikt si vyžádal více než 200 tisíc obětí, a v jeho důsledku muselo své domovy opustit skoro 2 miliony obyvatel (BBC 2015). Velká část uprchlíků odešla do sousedních zemí a řada uprchlíků odešla později do Evropy či Austrálie. Ze zahraničí poté zasílají peníze zpět na jih Súdánu. Peníze byly především určeny na podporu rodinných příslušníků, ale také z nich byly financovány vojenské jednotky. Po

vyhlášení nezávislosti se jihosudánská vláda snažila motivovat návrat Jihosudánců ze zahraničí, jelikož je v zemi velký nedostatek kvalifikované pracovní síly. Návrat diaspory může pomoci s rekonstrukcí země (The New Sudan Vision 2011).

Jižní Súdán je typickým příkladem formování národa v Africe. V zemi žije velké množství etnik, které cítí sounáležitost ke svému kmenu nikoliv k zemi jako celku. Tato situace odpovídá africkému modelu národa od Vladimíra Baara, který jsem použil v teoretické části.

Právě obrovská heterogenita obyvatelstva zapříčinila velké problémy. Historicky docházelo ke konfliktům mezi největšími etniky Dinků a Nuerů. Důvodem etnických konfliktů byl především boj o vodu a pastviny. V období sucha museli Dinkové i Nuerové migrovat, aby užívali svá stáda. Při migraci často porušovali historické rozdělení území a docházelo ke konfliktům. Tyto konflikty většinou nebyly nikterak krvavé. Změna nastala až s vypuknutím občanské války mezi severem a jihem Súdánu. Dinkové i Nuerové získali přístup k palným zbraním a konflikty začaly být velmi krvavé. Súdánská armáda se snažila vyvolávat konflikty mezi jihosudánskými etniky, aby tak oslabil boj proti centrální vládě. Během občanské války Dinkové a Nuerové postupovali spolu proti súdánské armádě, ale i mezi nimi docházelo ke střetům (ECC Platform Library).

V roce 2011 došlo k vyhlášení nezávislého Jižního Súdánu. Zjistit počet obyvatel tohoto nového státu je velmi komplikované, a to z toho důvodu, že se čísla viditelně liší. World Factbook uvádí, že v roce 2017 žilo v Jižním Súdánu 13 milionů obyvatel. Pokud se podíváme na složení obyvatel, tak zjistíme, že zde žije mnoho různých etnických skupin. Mezi největší etnika patří Dinkové (36 % populace) a Nuerové (16 %), ale žijí zde také Azandové, Šilukové, Bariové a mnoho dalších etnik. Většina obyvatel vyznává křesťanství či animistická náboženství (Central Intelligence agency 2017a).

Úředním jazykem je angličtina, ale používá se také arabština nebo řada jiných místních jazyků. Když se podíváme na celou jihosudánskou populaci, tak zjistíme, že je velmi mladá. Více než 65 % všech obyvatel je mladší 25 let a

dokonce 45 % obyvatel je mladší 15 let. Většina obyvatel žije na venkově, kde je špatný přístup ke vzdělání, zdravotnické péči či pitné vodě. Jižní Súdán můžeme najít na špičce různých ukazatelů a indexů. V Jižním Súdánu je největší mateřská úmrtnost na světě, vysoká dětská podvýživa, jedny z nejmenších výdajů na světě, vysoký přírůstek obyvatelstva, ale také velmi vysoká negramotnost (Central Intelligence agency 2017a). Právě vysoká negramotnost jihosúdánské populace je velkým problémem pro budoucí rozvoj země. Mezi dospělou populací je míra gramotnosti pouze 27 % a 70 % dětí nikdy nenavštívilo školu. Velkým problémem je míra dokončení základního vzdělání, jelikož v této statistice patří Jižní Súdán mezi nejhorší země na světě. Základní školu vystuduje pouze 10 % dětí (Unicef).

6. Ekonomika Súdánu

V současné době jsou ekonomiky Súdánu i Jižního Súdánu silně závislé na vývozu ropy. Dříve, než došlo k osamostatnění Jižního Súdánu, začaly příjmy z ropy plnit státní pokladnu Súdánu. Příjmy z prodeje ropy od roku 1999 nastartovaly růst súdánského HDP. Zvyšující se ceny ropy v následujícím desetiletí podpořily rozvoj ropného průmyslu. Súdánu rostly příjmy a zároveň začaly do země proudit přímé zahraniční investice. Tento trend zastavilo až vyhlášení nezávislosti Jižního Súdánu, jelikož přestala do Súdánu proudit ropa. To způsobilo potíže pro státní rozpočet a vláda musela snížit výdaje (Central Intelligence agency 2017b).

Příjmy z prodeje ropy tvořily více než 50 % příjmů Súdánu a představovaly téměř 95 % vývozu. Tento prudký propad příjmů způsobil prudký nárůst inflace. Súdán proto musel s Jižním Súdánem vyjednávat ceny poplatků za transport přes jihosúdánské území. Súdán se proto musel zaměřit na diverzifikaci svého hospodářství, aby alespoň částečně nahradil příjmy z ropy. Jednu z těchto snah představuje súdánská snaha zefektivnit zemědělství, které v současné době produkuje přibližně 35-40 % HDP (World Bank 2017). Bohužel ale musím konstatovat, že zemědělství je nadále velmi neefektivní, přestože v něm pracuje

kolem 80 % obyvatel. Hlavní zemědělskou komoditou je arabská guma. Súdán je největším producentem této komodity na světě. Průmysl vytváří necelá 3 % HDP, ale jeho význam velmi pomalu stoupá (Central Intelligence agency 2017b). Po ukončení konfliktu začal Súdán mohutně investovat do geologického průzkumu a těžby nerostného bohatství. V Súdánu se našly velké zásoby nerostů, zejména zlata. Za posledních 5 let Súdán investoval obrovské sumy do těžby zlata. Produkce zlata se mezi lety 2016/2017 zdvojnásobila a předpokládá se další růst. V současnosti už patří Súdán mezi deset největších producentů zlata na světě a je druhým největším v Africe (Arabnews 2017).

Jižní Súdán je v mnohem složitější ekonomické situaci než Súdán. Jižní Súdán je nejvíce závislým státem na příjmech z ropy na světě. Klíčovým problémem bylo řešení transportu ropy na světový trh. Jižní Súdán je vnitrozemský stát, který má velmi zastaralou a nedokonalou infrastrukturu. Jediná infrastruktura na transport ropy směřuje do Súdánu (Příloha č.3). Na mapě je patrné, že veškerá ropa se musí transportovat přes celý Súdán do přístavu Port Sudan. Mezi oběma zeměmi jsou velmi napjaté vztahy, a tak je pravděpodobnost zastavení transportu ropy velice vysoká. Ropa v současnosti představuje prakticky jediný vývozní artikl Jižního Súdánu. Velkým problémem pro zemi tak samozřejmě představují i nízké ceny ropy na světových trzích. Většina obyvatel Jižního Súdánu, podobně jako v Súdánu pracuje v zemědělství. Většina těchto pracovníků v zemědělství nedostává žádnou finanční odměnu, ale pracuje za zemědělské produkty. V posledních letech se v zemi opět rozhořel konflikt, což způsobuje zvyšující se počet obyvatel žijících v extrémní chudobě. Růstu ekonomiky a životní úrovně obyvatel brání celá řada problémů. Mezi největší problémy patří velmi mladá a nevzdělaná populace, a tím zapříčiněný nedostatek kvalifikovaných pracovníků, dále také velmi špatná infrastruktura a korupce (World bank 2016).

Velkou devízou Jižního Súdánu je obrovská plocha kvalitní zemědělské půdy a dostatek vody. I přesto se Jižní Súdán potýká s nedostatkem potravin a více než 50 % obyvatelstva žije pod hranicí chudoby. Hlavní plodiny pěstované v Jižním Súdánu jsou čirok, kukuřice, rýže, proso, cukrová třtina či arabská guma a

chová se zde především skot a ovce. V současnosti je velkým problémem Jižního Súdánu jeho dluh, který roste především kvůli zvýšeným výdajům na armádu a výpadkům příjmů kvůli nízkým cenám ropy a poklesu výroby. Přestože bylo v Jižním Súdánu investováno přes 4 miliardy dolarů, stále většina obyvatel žije v chudobě. V říjnu 2016 dosáhla inflace v zemi více než 800 % (Central Intelligence agency 2017a). Jedinou šanci na zlepšení prosperity Jižního Súdánu vidím v ukončení konfliktu mezi kmeny. Dále by situaci napomohlo zvýšení cen ropy, které je ovšem nutné doprovázet následnými vhodnými investicemi do vzdělání a rozvoje zemědělství. V zásadě tedy můžeme za příznačných okolností považovat ropu za klíč k prosperitě země.

Ropný průzkum začal v Súdánu již na počátku 50. let 20. století, a to v mořském šelfu Rudého moře. Pro rozvoj těžby ropy byl důležitý rok 1974, tedy těsně po konci první občanské války, kdy dostává povolení k těžbě americká společnost Chevron Oil Company. Tato společnost objevila bohatá ložiska ropy na jihu Súdánu. Těžba ovšem netrvala dlouho, jelikož krátce po začátku druhé občanské války došlo k incidentu, při kterém zemřelo několik pracovníků Chevronu. Chevron posléze svá práva pro těžbu prodal kanadské těžební firmě (Kváča a kol. 2009: 61–62). Důvodů k odchodu bylo mnoho. Hlavním důvodem byla špatná bezpečnostní situace, ale také špatná infrastruktura v Súdánu anebo nedostupný terén. V té době také docházelo k celosvětovému poklesu cen ropy. Dalším důvodem toho, že Chevron opustil Súdán, bylo rozhodnutí americké administrativy zařadit Súdán na seznam zemí podporujících terorismus (Human Rights Watch 2003).

V druhé polovině 90. let se do těžby ropy zapojily i státní těžební firmy z Číny, Malajsie a nově i státní súdánská společnost. Ve chvíli, kdy se do těžby ropy zapojila i velká kanadská firma, tak ji mezinárodní organizace a některé země začaly obviňovat z podpory súdánského režimu. V té době stále probíhala občanská válka, ve které řada mezinárodních organizací obvinila Súdán z nedodržování lidských práv. V té době byl již Súdán silně závislý na příjmech z ropy. Tlak byl tak silný, že se kanadská firma rozhodla ze Súdánu odejít. Súdánu

pomohl vstup asijských těžebních společností do země, jelikož Spojené státy americké na Súdán uvalily ropné embargo. Další klíčovou událostí, která pomohla rozvoji súdánského exportu ropy bylo uzavření mírové smlouvy v roce 2005. Do té doby byly ropovody terčem častých útoků a sabotáží. V letech 2006 a 2007 došlo díky kvalitnějšímu průzkumu k nalezení obrovských zásob ropy. Tyto zásoby udělaly ze Súdánu zemi s pátými největšími zásobami ropy v Africe (Kváča a kol. 2009: 62–64).

Když v roce 2011 došlo k vyhlášení nezávislého Jižního Súdánu, došlo k rozdělení ropných zdrojů. Jižní Súdán získal 2/3 zásob ropy a Súdánu zůstala infrastruktura na zpracování a transport ropy. Vyhlášením nezávislosti tak Jižní Súdán získal většinu zásob ropy, ale přišel o možnost jejího prodeje na světových trzích. Hned po vyhlášení nezávislosti došlo ke sporům o výši poplatku za transport ropy či přerozdělení zisku. Tyto spory se začaly vyostřovat, a tak se zástupci obou zemí sešli v Addis Abebě, kde chtěli tyto spory vyřešit. Během jednání došlo k vyřešení pouze některých problémů, a tak se v budoucnu obě země nevyhnuly dalším kolům jednání. Klíčová je také problematika hraničního regionu Abyei (BBC 2012). Dohoda o přerozdělování zisků vydržela pouze několik měsíců. Súdán si počítal vyšší poplatky za transport ropy, na což Jižní Súdán reagoval zastavením těžby ropy. Súdán navíc zkonfiskoval značnou část ropy uloženou na svém území. Následovala celá řada střetů mezi Súdánem a Jižním Súdánem. Velká část těžebních zařízení a infrastruktury se nachází na společné hranici. Obou stranám postupně došlo, že zastavení produkce je nevýhodné pro obě strany. Proto spolu země začaly jednat, a po několika měsících rozhovorů, těžbu opět obnovily (Walkins). Jižní Súdán bude velmi silně závislý na těžbě ropy i v budoucnu a je tudíž klíčové, aby udržel mír se Súdánem. Příjmy z ropy mohou pomoci zemi vyřešit řadu problémů.

7. Historie Súdánu

Cílem této kapitoly je nalézt příčiny konfliktu mezi severem a jihem Súdánu v historické perspektivě. Domnívám se, že je nutné se věnovat také historickému období, které předcházelo kolonizaci Egyptem a Velkou Británií. Samozřejmě je nezbytné analyzovat i období Britsko-egyptského kondominia. Pokusím se nalézt rozdíly mezi egyptskou a britskou správou Súdánu, ale také třecí plochy mezi oběma částmi země. Poté přejdu k vyhlášení nezávislého Súdánu v roce 1956 a jeho dalšímu směřování. Zde bych rád představil problémy, se kterými se musel nový stát potýkat. Zaměřím se také na obě občanské války, které trvaly desítky let a pokusím se rozklíčovat jejich příčiny a také zlomové body vedoucí k ukončení bojů. Zvláště se zaměřím na jednání týkající se ukončení druhé občanské války a vyjednávání, která vedla k vyhlášení referenda o nezávislosti Jižního Súdánu. Pro potřeby této diplomové práce je nezbytné se věnovat samotnému referendu, ale i situaci po vyhlášení nezávislosti.

7.1 Období před rokem 1889

V první řadě považuji za vhodné vysvětlit samotný název Súdán. Tento název pochází z arabského sousloví *bilād al-sūdān*, což můžeme přeložit jako „země černochoů“. Tento název vzešel z označení arabských geografů pro území na jih od Sahary (Britannica 2017).

Súdán bývá často označován jako „most mezi civilizacemi“, který propojuje kulturu subsaharské Afriky s arabským světem. Samotný vznik Súdánu je spojován s dlouhotrvajícími střety mezi arabsko-muslimskými nájezdíky ze severu a nilotskými obyvateli jihosúdánských nížin. Právě tyto střety, otrokářské nájezdy a bezpráví silně ovlivňovaly vztahy mezi severem a jihem země a silně zasáhly formování rozdílných súdánských identit (Záhořík 2012: 100). Tento střet je možné vystopovat hluboko do historie. Na území severního Súdánu začali pronikat v 6. století křesťanští Koptové z Egypta a začali zde šířit křesťanství. O století později na území vtrhla arabská vojska. Arabským nájezdíkům dokázali

křesťanští obyvatelé čelit až do 13. století. Poté se zde začal šířit islám a již v 16. století zde muslimové tvořili většinu obyvatel. Jih Súdánu v té době procházel obdobím četných etnických konfliktů. Na tomto území vznikala a zanikala řada malých státních útvarů, které nikdy nedosáhly velkého vlivu či významu. Sever země využíval jih Súdánu především jako nevysychající zdroj otrocké pracovní síly (Raděj 2004: 24).

Novodobé súdánské dějiny se datují od roku 1820, kdy došlo k turecko-egyptské invazi a k zabrání severu dnešního Súdánu. Cílem invaze bylo zabrat nová území a získat nové zdroje. Místní obyvatelstvo se rozdělilo na dvě skupiny. Jedni opustili své území a rozhodli se před nájezdníky schovávat a druhá skupina se podřídila. Súdán byl poměrně bohatý na zemědělské komodity, ale také na zlato, slonovinu, nosorožčí rohy či pštrosí pera. Hlavním artiklem se ale stali otroci, kterých si okupanti velmi cenili. Zde se nalézají kořeny sporu. Obyvatelé severu země spolupracovali s egyptskými obchodníky kvůli otrokům z jihu země. Pro turecko-egyptskou správu se stala oblast Súdánu důležitým zdrojem převážně zemědělských komodit (Jedrej 2004: 715–717). Pro Egypt za vlády Muhamada Alího byl Súdán velmi důležitý, dokonce v roce 1824 se stal hlavním městem Egypta Chartúm, který leží na soutoku Modrého a Bílého Nilu. Z Chartúmu vedli Egyptané neustále výpady proti obyvatelům na jihu země. Tato oblast se stala klíčová hlavně díky své poloze. Došlo zde k obrovskému rozvoji podél řeky Nil, tento rozvoj byl znásoben také přístupem k Rudému moři. Právě přístavy na pobřeží Rudého moře se stávaly útočištěm pro lodě evropských zemí na cestě do Indie. Místní obchodníci díky tomu velmi zbohatli. Egyptská expanze v Súdánu se ovšem nelíbila všem. Sousední Etiopie si nárokovala také část území Súdánu. Tato oblast se stala také klíčovou pro britské impérium, zejména oblast u Rudého moře. Británie si udržovala přes Egypt silný vliv a do značné míry toto území spravovala ona (Reid 2011: 88–90). Na počátku 80. let 19. století se stal Súdán klíčovým dodavatelem gumy, čiroku, tabáku či bavlny. Postupem času došlo k poklesu nepřátelských akcí proti egyptské správě a jejich obchodníkům, a tak se zde začalo poměrně hodně obchodníků a farmářů usazovat. Nicméně konflikty mezi

muslimským obyvatelstvem a původními obyvateli stále pokračovaly (Jedrej 2004: 715–717).

V Súdánu se začal značně šířit islám. Z Egypta přicházelo tisíce obchodníků, vojáků či náboženských hodnostářů, kteří se na severu země usadili a podnikali výboje na jih Súdánu. Egypťané začali šířit svou kulturu a svůj pohled na islám. To se přestalo líbit místním duchovním vůdcům a začala se objevovat menší povstání. O udržení klidu se staraly především britské jednotky. Egypt byl již v této době velmi závislý na britském impériu. Súdánskému obyvatelstvu se nelíbilo vměšování Egypta a Británie. V Súdánu se objevovaly snahy o boje za nezávislý Súdán. Do čela tohoto boje se postavil Muhammad Ahmad, který se posléze prohlásil za Mahdího (zachránce). Muhammad Ahmad chtěl bojovat proti všem nevěřícím, ale i špatným muslimům. Jeho hlavním cílem bylo vrátit všechny věřící k návratu ke kořenům a čisté formě islámu, což bylo pro Ahmada právo šaría. On a jeho bojovníci se pohybovali na severu Súdánu a postupně se k němu připojovali další podporovatelé a bojovníci. Samotné povstání začalo v roce 1881 a v jeho počátcích se jim podařilo několikrát porazit britské a egyptské jednotky. Touto dobou nastoupil jako guvernér Súdánu britský generál Gordon. Britové však nedokázali rychle reagovat a úspěšně zakročit proti povstání. Vzbouřencům se podařilo obklíčit a dobýt hlavní město Chartúm a generála Gordona popravit. V roce 1885 zemřel Muhammad Ahmad a jeho nástupce, hlavní velitel vojsk Abdalláhí, opustil od tvrdého vymáhání práva šaría a začal budovat sekulární stát. Začal budovat silnou centralizovanou vojenskou vládu, která začala standardizovat islámské praktiky pro všechny místní kmeny. Na Súdán pod vládou Abdalláhího stále útočili Britové s Egypťany. Těmto společným silám se nakonec podařilo Súdán, za značných ztrát v roce 1898, dobýt. Po znovudobytí Súdánu zde bylo vyhlášeno kondominium pod anglo-egyptskou správou. Přestože mahdisté prohráli, tak si dokázali udržet podporu místního obyvatelstva. Právě mahdího poselství dále hrálo velkou roli při pozdějším budování súdánského nacionalismu na severu země (Reid 2011: 104–105). Během mahdistického povstání se Britové rozhodli blokovat súdánský export do zahraničí, aby izolovali súdánskou

ekonomiku. Tato blokáda nejvíce postihla nejméně rozvinutý jih země, což zapříčinilo nárůst protimahdistických nálad (Záhořík 2012: 101).

7.2 Období Britsko-egyptského kondominia (1899–1956)

Poté, co bylo povstání potlačeno byl Súdán roku 1899 opět začleněn pod společnou správu Egypta a Británie. Společně vytvořili tzv. Britsko-egyptské kondominium a došlo k výrazné změně správy súdánského území. Súdán byl rozdělen do dvou částí. Sever země zůstal pod správou Egyptu, zatímco jih Súdánu spravovala Británie. Egypt měl výhodu v podobě místního obyvatelstva, které bylo historicky silně arabizováno a vyznávalo islám. Britská správa jihu země rozdělila své území do tří provincií (Bahr el-Ghazal, Equatoria a Horní Nil). Sever a jih země byly velmi striktně odděleny včetně omezení pohybu osob. Hlavními důvody pro toto striktní oddělení bylo přerušení obchodu s otroky a zamezení šíření arabštiny a islámu dále na jih země (Salman 2013: 347).

V severní části Súdánu byli místní obyvatelé přijímáni do státní správy a získávali klíčové pozice v armádě nebo policii. Súdánci sice mohli sloužit v armádě, ale pouze ti, kteří měli arabské kořeny. Platila zde rasová segregace, která oddělovala Araby a ostatní obyvatele („otroky“). To na jihu Súdánu měli Britové poměrně minimalistickou správu a místní obyvatelé sloužili především jako obyčejní vojáci. Jih země neměl téměř žádnou infrastrukturu, a tak bylo velmi těžké provádět efektivní správu území. Britové zde vybírali daně v podobě komodit. Jihosúdánci museli odevzdávat část své úrody či svých stád. Britové tímto způsobem chtěli ovládat místní kmeny. Tento způsob správy vyvolával velký odpor k britské správě (Záhořík 2012: 101–102).

Ke konci první světové války docházelo k nepokojům a revoltě proti britské správě. V roce 1918 povstali Dinkové, což bylo největší etnikum. O rok později Nuerové a dále došlo také k povstání v Dárfúru. Cílem těchto povstání byla snaha o nezávislost na Británii. Došlo ke spojení jednotlivých kmenů a k založení Společnosti sjednocených súdánských kmenů, v jehož čele stál Alí abd al-

Latíf, který pocházel z kmene Dinků. Cílem bylo sjednotit Súdán s Egyptem, Súdán by ovšem měl vlastní správu. Když došlo k vyhlášení nezávislého Egypta, Súdánci to brali jako naději na vlastní nezávislost. Povstání bylo ale brzy potlačeno a Britsko-egyptské kondominium zrušeno. Británie začala spravovat celé území Súdánu. Nespokojenost s britskou vládou se stupňovala, jelikož se Britové rozhodli v Súdánu zaměřit na pěstování bavlny. V tomto důsledku klesla produkce potravin. Místní obyvatelé se stali závislí na dovozu britského zboží (Klíma 2012: 228). Jih Súdánu byl stále na periferii zájmu Britů. To se změnilo až v roce 1930, kdy Britové představili tzv. jižní politiku. Jejím cílem byl rozvoj jihu země a počítal v budoucnu s jeho osamostatněním. Britům bylo jasné, že tato oblast má blíže k zemím britské východní Afriky než k arabskému severu. Správa jihu byla do značné míry nepřímá, jelikož místní obyvatelé mohli využívat své tradiční právo a zvyklosti, pokud tedy neodporovaly britskému právu (Záhořík 2012: 102).

Po letech, kdy bylo Britsko-egyptské kondominium zrušeno, došlo k jeho obnovení po britsko-egyptské úmluvě z roku 1936. Britové však dovolili vstoupit do Súdánu pouze omezenému počtu egyptských úředníků, a tak většinu administrativy tvořili britští úředníci. Proti obnovení Britsko-egyptského kondominia vystoupila nepočetná skupina súdánské inteligence. Tu tvořili zejména členové Všeobecného kongresu absolventů, který vznikl v roce 1937 a kladl si za cíl obrození domácího obyvatelstva. Jejich cílem byla zpočátku pouze obnova místní kultury, budování škol či zdravotních zařízení. Za první pokus o dialog mezi Súdánci a koloniální správou lze považovat vytvoření Poradní rady severního Súdánu roku 1944. Tato rada čítala třicet členů. Členy rady jmenoval britský generální guvernér. Po skončení druhé světové války začala Rada vznášet své politické požadavky a reformy. Všechny tyto súdánské požadavky však britský generální guvernér odmítl. Samotné složení Rady bylo silně problematické, jelikož v ní nebyli žádní zástupci jižních provincií. Koloniální správa odmítala změnu ve správě, a tak se egyptští a britští politici shodli na pokračování kondominia (Salman 2013: 347–348).

Za opravdu první rovnocenné jednání mezi severem a jihem Súdánu lze považovat až konferenci v Džubě, která proběhla v roce 1947. Na konferenci se probírala otázka rozdílu mezi oběma částmi země a nedostatečná reprezentace jižních provincií. Hlavní otázkou konference v Džubě bylo budoucí začlenění jižních nemuslimských provincií do súdánské administrativy. Snaha o vytvoření jednoho státního útvaru s jedním parlamentem se nepovedla, bylo to především kvůli nespokojenosti představitelů jižního Súdánu (Záhořík 2008: 51). Po druhé světové válce pokračovaly snahy o samostatnost, ale koloniální správa to stále odmítala. Další rozpory mezi Egyptem a Británií způsobila Brity prosazená nová ústava z roku 1948. Tato ústava zrušila staré instituce a místo nich zřídila nové, volené instituce. Těmito institucemi byly Zákonodárny shromáždění a Výkonná rada. Obě měly plně podléhat britské správě. Nová ústava se nelíbila Egyptu, který ji považoval za projev britského kolonialismu. Egypt měl na severu Súdánu podporu řady politických stran, a proto schválení nové ústavy vyvolalo řadu nepokojů, které britská policie potlačila (Lacina a kol. 1987: 181).

V roce 1951 egyptský parlament rozhodl anulovat smlouvu o Britsko-egyptském kondominiu. V roce 1953 došlo ke společnému britsko-egyptskému prohlášení, které oficiálně ukončovalo existenci kondominia a Súdán měl být po následujícím tříletém období nezávislý. Během tohoto období byl generální guvernér kontrolován smíšenou pětičlennou radou. Další neutrální komise pak měla dohlížet na následné parlamentní volby a tzv. „súdánizací“ institucí. Již v té době bylo jasné, že se země bude potýkat s řadou problémů mezi severem a jihem země (Klíma 2012: 280). Rozdíly mezi severem a jihem země byly obrovské. Jedním z příkladů může být školství. Na severu země byly místní náboženské školy podporované státem a řada studentů studovala i na zahraničních školách. Na jihu země bylo vzdělání nedostatečné a málo dostupné. Hlavní příčinou byla nedostatečná infrastruktura, ale také fakt, že to Británie nepovažovala za prioritu. Britové zde již od dvacátých let 20. století využívali politiku tzv. *native administration*. Tato politika měla za cíl jihosúdánské pastevce spíše odrazovat od vzdělání, a tak většina populace neuměla číst a psát (Johnson 2003: 15).

Po uplynutí přechodného období se měl parlament rozhodnout o své budoucnosti. Jednou z variant bylo i připojení Súdánu k Egyptu. Již od roku 1955 docházelo ke konfliktům mezi severem a jihem země. Toto období bylo předzvěstí toho, jaké budou vztahy mezi oběma částmi země v následujících desetiletích. Během téhož roku se úplně stáhla jak britská, tak egyptská koloniální správa a armáda. Súdán byl k 1. lednu roku 1956 vyhlášen jako nezávislý stát (Klíma 2012: 280).

7.3 Nezávislý Súdán – první občanská válka

Nezávislý Súdán vznikl 1. ledna 1956 a první dva roky zemi vládla civilní vláda. Vládla sice pouze 2 roky, ale během nich začala s úspěšným etablováním Súdánu na mezinárodním poli. Súdán se stal členem OSN či Ligy arabských států (Záhořík 2016: 95). Po ustanovení nové vlády bylo hlavní prioritou schválit novou ústavu, jelikož ta předchozí byla pouze dočasná. Novou ústavu měl vytvořit Ústavní výbor, ale ze 46 členů pocházeli pouze 3 z jihu země. I přes návrh na federalizaci země, došel Ústavní výbor k závěru, že federalizace není v nejlepším zájmu Súdánu. Při vytváření ústavy se Ústavní výbor inspiroval u arabských zemí. Nová ústava říkala, že Súdán je arabsko-muslimskou zemí a jediným oficiálním jazykem je arabština a súdánské právo vychází z islámského práva šaría. Proti této ústavě byli především zástupci provincií z jihu Súdánu (Salman 2013: 354). V listopadu 1958 došlo k převratu a posléze byl nastolen vojenský režim, v jehož čele stál generál Ibráhíma Abbouda. Ten slíbil, že tato vláda nebude trvat déle, než bude potřeba a že hlavním cílem je stabilizovat společnost a státní administrativu. Súdán v té době již byl v občanské válce, jelikož se obyvatelé jihu nechtěli spokojit s rozhodováním centrální vlády. V té době vojenské jednotky z jihu země útočily na vybrané cíle na severu. V důsledku těchto útoků zemřely stovky lidí (Záhořík 2016: 95–96).

Vojenská vláda měla trvat pouze 6 let a veškerou moc měli zástupci severu země. Zástupci jihu získali pouze křeslo ministra pro živočišné zdroje. Vojenská

rada pozastavila platnost občanských práv a rozpustila politické strany. Vojenská vláda započala proces násilné arabizace jižních provincií Súdánu. Arabština měla nahradit angličtinu, a tak všichni státní zaměstnanci, kteří neovládali arabštinu museli opustit svoji práci. Ze země byli vyhnáni všichni křesťanští misionáři a byly uzavřeny všechny kostely spolu s církevními školami. Tyto činy způsobily obrovské nepokoje a velké množství lidí, zejména vzdělaní lidé a političtí představitelé, uprchli do sousedních zemí (Salman 2013: 355–356). Zatímco v Súdánu probíhala občanská válka, jihosúdánská diaspora se snažila pomoci vytvoření nezávislého Jižního Súdánu. Centrem Jihosúdánců, kteří v 60. letech opustili Súdán, bylo Léopodvill v Kongu. Zde vznikala celá řada organizací podporujících samostatný Jižní Súdán. Nejvýznamnější organizací byla Súdánská africká národní unie (SANU), která se posléze přejmenovala na Azánskou osvobozenou frontu (ALF). Její členové cestovali po celém světě a snažili se najít politickou či finanční podporu. Členové této organizace nebyli pouze politici či intelektuálové, v organizace existovaly také vojenské jednotky – Anyanya. Hlavním problémem SANU byla velmi široká heterogenita názorů a často docházelo k rozporům, které vedly až k odtržení některých částí (Záhořík 2012: 103–104).

Celý Súdán byl paralyzován boji, stávkami a demonstracemi proti kterým musela zasahovat armáda. Sřety armády s obyvateli po celém Súdánu vedly ke generální stávce. Tento odpor obyvatelstva vedl k rezignaci generála Abbúda a vypsání nových voleb. Poté, co v roce 1964 skončil vojenský režim, objevily se snahy řešit jihosúdánskou otázku (Klíma 2012: 341). Jihosúdánci dostali poprvé na starost klíčový resort ve vládě, a to ministerstvo vnitra. Obě znesvářené strany se dohodly na uspořádání mírové konference. Po dlouhém vyjednávání o formátu a místě konference bylo dohodnuto, že konference se bude konat od 16. března do 26. března 1965 v Chartúmu. Konference se jako hosté účastnili i zástupci Keni, Ugandy, Ghany, Tanzanie, Egypta, Nigérie a Alžírsko. Obě strany zastupovali představitelé různých politických stran. Pro jihosúdánskou opozici to bylo v podstatě jejich první společné setkání. Zástupci centrální vlády slíbili novou éru spolupráce mezi oběma částmi země. Zástupci jihu země nebyli jednotní a řada

jejich představitelů vystupovala velmi agresivně a svalovala všechny problémy na centrální vládu. Podle Jihosúdanců byla jediným řešením federalizace země. Strany se ovšem nedokázaly dohodnout a konference skončila bez uzavření dohody (Salman 2013: 357–358).

V Súdánu došlo k další politické krizi a válka pokračovala. Jihosúdánská ALF a její vojenské jednotky měly silnou podporu u řady afrických zemí jako byla Etiopie, Kongo či Středoafriická republika. Sousední země také dovolovaly bojovníkům ALF vybudovat základny na jejich území. Hlavním důvodem, proč je tyto země podporovaly, byl především strach z islámského režimu v Súdánu. Dobré vztahy měla ALF také s Izraelem, který cvičil jejich bojovníky a poskytoval jim vojenský materiál (Záhořík 2012: 104). Mimo Izrael získávali Jihosúdanci zbraně také od konžských rebelů či mezinárodních obchodníků se zbraněmi. Prostředky získávala ALF především od jihosúdánské diaspory z Blízkého východu, Evropy či Severní Ameriky. Súdánská armáda získávala zbraně a vojenský materiál především od Sovětského svazu a poté také z Egypta (Ofcansky 2015: 36). Dne 25. května 1969 došlo v Súdánu k vojenskému převratu. Armádu vedl plukovník Džaaфар Muhammad Nimajrí, kterého podporovala většina politických stran. Jeho vláda rozpustila parlament a zrušil všechny politické strany. Začal znárodňovat majetek většiny zahraničních společností a prosazoval pozemkovou reformu. Tyto kroky vedly k destabilizaci společnosti a k masovým nepokojům především z řad statkářů a střední třídy. Obyvatelé se snažili jeho vládu svrhnout, ale došlo pouze k masakru civilního obyvatelstva. V červenci 1971 došlo k dalšímu pokusu o státní převrat, ale armáda zůstala věrná Nimajrímu, kterého podpořil i Egypt (Lacina a spol. 1987: 496–497).

I přes všechny nepokoje a problémy, které Súdán sužovaly, bylo pro Nimajrího velice důležité vyřešit konflikt v jižním Súdánu. Byla svolána mírová konference, která se konala v Addis Abebě. Jako mediátor se konference účastnil etiopský císař Haile Selassie a i s jeho pomocí se po dlouhém jednání došlo ke kompromisu. Tato dohoda přinesla autonomii pro tři jihosúdánské regiony, v jejichž čele stanul prezident jmenovaný národním prezidentem Súdánu na

doporučení jihosúdánského voleného shromáždění. Jižní Súdán si vytvořil vlastní vládu, která spravovala všechna svá ministerstva. Súdán si ponechal pouze kontrolu nad obranou, zahraniční politikou, měnovou politikou a sociální politikou. Arabština nadále zůstávala jako oficiální jazyk Súdánu, ale angličtina byla uznána jako hlavní jazyk na jihu Súdánu a byla používána ve státní správě a administrativě. Angličtina začala být také znovu vyučována jako hlavní jazyk na jihosúdánských školách. Přestože někteří představitelé jihosúdánského odporu byli proti smlouvě, byla smlouva nakonec 27. března 1972 podepsána. Tento den se začal v Súdánu slavit jako Den národní jednoty. V reakci na podepsání smlouvy súdánský prezident vyhlásil rozsáhlou amnestii a ze zahraničí se do Súdánu vrátili statisíce uprchlíků. Touto smlouvou bylo dosaženo konce první občanské války (Global Security 2011).

7.4. Súdán mezi občanskými válkami

Uzavření mírové smlouvy mezi jihem a severem bylo pro Nijarjho velmi prestižní záležitostí. Zlepšilo to nejen jeho vztahy uvnitř Súdánu, ale také v celé Africe. Přestože se mu podařilo stabilizovat situaci v celém Súdánu, bylo jasné, že nemůže dál zemi spravovat pomocí vojenského režimu. Nijarj se ale i nadále bál vzestupu ostatních politických stran a opíral svou moc o silnou armádu, tajnou policii a podporu dalších konzervativních arabských režimů. Súdánu se nedařilo zlepšit ani ekonomickou situaci. Sice již v zemi nebyl velký otevřený konflikt, ale díky nerozvinuté infrastruktuře a průmyslu se do země příliš investorů nehrnulo. Nelepšící se ekonomická situace vedla ke zhoršování sociální situace obyvatel. Sociální napětí rostlo především v okrajových a nerozvinutých regionech, například v Dárfúru. Vláda se rozhodla více investovat na západě země, a tak nebylo příliš zdrojů pro východ země. V Dárfúru během 70. let proběhlo několik vln hladomorů, které spolu se špatnou zdravotní péčí zapříčinily nárůst odboje proti vládě. Během několika let byly spáchány 3 atentáty na vůdce Súdánu. Mezi lety 1974-1975 byly zmařeny dva pokusy ze strany armády ke svržení režimu. Vláda na to zareagovala přijetím zákona o internaci, díky kterému mohl být člověk

internován za pouhé podezření z revolty. Tento zákon zvedl další vlny protestů. V roce 1976 došlo k pokusu o puč, který byl řízený emigrantskými skupinami z Londýna. Do země vstoupilo na 1500 bojovníků, kteří chtěli svrhnout vládu a dobýt hlavní město. Povstání bylo potlačeno a došlo k hromadným popravám a čistkám. Tato povstání vedla k mnohem větším investicím do obrany. Súdánu se podařilo získat velké množství zbraní, které byly zaplaceny Saúdskou Arábií. Prezidentovi se také podařilo dojednat obrannou smlouvu s Egyptem (Lacina 1987: 498–499).

Důležitou součástí budoucího vývoje Súdánu byl vznik a vývoj Muslimského bratrstva. Toto bratrstvo vzniklo ve 20. letech 20. století v Egyptě a postupem času se rozšířilo až do Súdánu. V Súdánu získalo Muslimské bratrstvo vliv na utváření súdánské politiky až na počátku 80. let. Muslimské bratrstvo považovalo Nimajrího vládu (1969-1985) za příliš sekulární, ale v 70. letech nemělo tak silný vliv, aby proti ní mohlo vystoupit. Vliv Muslimského bratrstva začal postupně růst a na konci 70. let se stal jeden z členů bratrstva generálním prokurátorem. Největším úspěchem súdánské vlády bylo, že dokázala, aby byl Súdán uznán jako součást arabského světa, přestože arabsky mluvilo před rozdělením země pouze 40 % obyvatel (Záhořík 2016: 96). V súdánském kontextu často dochází ke zmatení pojmů, jelikož se o súdánském severu mluví jako o arabském. Na severu Súdánu žije řada původních kmenů, které jsou nearabské, ale za dlouhá léta arabizace přejaly arabskou genealogii. Ve skutečnosti ale tyto kmeny udržují své tradiční zvyklosti. O takových kmenech se často hovoří jako arabských Súdáncích (Záhořík 2008: 50).

Přestože od uzavření mírové smlouvy v Addis Abebě stále docházelo k menším střetům, druhá súdánská občanská válka se rozhořela až v roce 1983. Spouštěčem bojů se stala islamizační politika, kterou Súdán porušoval mírovou smlouvu. Vše vyvrcholilo, když se súdánský prezident pokusil rozšířit na jihu země právo šaría. Po tomto rozhodnutí vypukla občanská válka naplno (Fahey 1996: 263).

7.5. Druhá občanská válka

Druhá občanská válka začala oficiálně až po snaze zavést na jihu Súdánu právo šaría v roce 1983. Nicméně situace byla vyhrocena již dříve. V roce 1980 začala na jihu země působit ozbrojená povstalecká skupina Anyanya 2. Postupem času získávala větší podporu obyvatelstva. V tomto konfliktu hrála hlavní roli Súdánská lidově osvobozenecká armáda (SPLA). Tato ozbrojená organizace představovala neoficiální jihosúdánskou armádu. Bylo to v podstatě ozbrojené křídlo Súdánského lidově osvobozeneckého hnutí (SPLM), jehož vůdcem byl John Garanga. SPLA vznikla v roce 1983, kdy došlo k vojenské vzpouře jihosúdánské armády. Jihosúdánská armáda dostala rozkaz přesunout své jednotky na sever země, což odporovalo mírové dohodě z roku 1972. Dohoda říkala, že jihosúdánští vojáci budou nasazeni pouze na jihu Súdánu. Hlavním cílem SPLA bylo bojovat proti islamizační politice ze severu. Postupem času se cílem SPLA/SPLM stalo odstranění centrální vlády, nikoliv vyhlášení nezávislosti jihu země. Celý konflikt doprovázela velká migrační vlna, při které musely stovky tisíc lidí opustit své domovy či svou zemi (Záhořík 2012: 105–106).

V roce 1985 byla situace v Súdánu již neúnosná a došlo k sesazení Nimarjího. Nová súdánská vláda zrušila řadu zákonů, které byly namířeny proti jižnímu Súdánu, ale nezrušila zákon zavádějící právo šaría. V květnu 1986 došlo k prvním vyjednáváním súdánské vlády s organizací SPLA, která byla zastoupena Johnem Garangou. Téhož roku došlo také v etiopské Addis Abebě k setkání představitelů SPLA s představiteli súdánských politických stran. Výsledkem jednání bylo přijetí smlouvy, která rušila právo šaría na jihu země. O dva roky později se obě strany konfliktu dohodly na mírovém plánu, dle kterého mělo dojít ke zrušení vojenských dohod s Egyptem a Libyí. Též mělo dojít ke zrušení islámského práva a k ukončení výjimečného stavu. Cílem mělo být nastolení příměří. Pokud budou splněny všechny podmínky, dojde k ústavní konferenci. Súdánská vláda tyto podmínky přijala a bylo dohodnuto, že se ústavní konference bude konat v září 1989. Ještě před začátkem konference vládu v Súdánu převzala znovu armáda a odmítla dohody se SPLA (Global Security 2012).

Po převratu se stal prezidentem Súdánu Omar al-Bašír, který je mimochodem prezidentem Súdánu až do současnosti. Právě jeho odmítavý postoj k dohodě se zástupci SPLA nedokázal zastavit občanskou válku již v roce 1989. Bašírova vláda ihned zakázala všechny politické strany, odbory, svobodný tisk a uvěznila stovky politických oponentů. Během následujících měsíců došlo k výměně zhruba 20 tisíc státních zaměstnanců, včetně soudců, vojenských důstojníků či vysokoškolských pedagogů. Ti byli nahrazeni prezidentovými příznivci. Jih Súdánu v té době zasáhl silný hladomor, spolu s pokračujícími silnými boji (Wenger 1991: 6).

Hladomor zasáhl opravdu mnoho obyvatel a vláda jim nemohla zajistit pomoc. Proto se vláda rozhodla přijmout humanitární pomoc od OSN a do země bylo přivezeno přes 100 tisíc tun potravin. Tyto potraviny byly distribuovány jak na severu, tak na jihu země. Na počátku 90. let došlo ke konfliktu uvnitř jihosúdánské opozice, kde proti sobě vystupovali představitelé několika frakcí. Nepokoje uvnitř SPLA měly za následek, že organizace začala ztrácet důvěru v zahraničí. Nakonec došlo ke spojení všech hlavních frakcí a na tiskové konferenci v Nairobi v roce 1993 bylo oznámeno sjednocení a vytvoření SPLA United (Global Security 2012). Občanská válka v Súdánu bývá často zjednodušována pouze na konflikt mezi severem a jihem Súdánu. Často se také uvádí, že proti sobě stáli súdánská armáda a jihosúdánští povstalci ze SPLA. Pravda je ovšem taková, že i v dalších regionech Súdánu se vytvořila hnutí, která bojovala za své zrovnoprávnění s arabským obyvatelstvem. Velká část těchto hnutí reprezentovala nearabské, ale islám vyznávající obyvatelstvo (Záhořík 2008: 51).

V 90. letech probíhala nejkrvavější část občanské války. Prezident Bašír vyhlásil konflikt v Jižním Súdánu za *džihád*, tedy svatou válku. Jeho cílem již nebylo nastolit pořádek a řád na jihu Súdánu, ale cílem bylo šířit islám. Bašír nechtěl rozšířit islám pouze na jih země, ale chtěl pokračovat dále na jih do rovníkové Afriky. Přes silné boje pokračovala jednání mezi severem i jihem. Jednání byla komplikována pokračujícími útoky obou stran a trvala řadu let (Salman 2013: 276–278).

Dosažení míru bylo klíčové pro obě strany. Zemi v té době nesužovaly pouze urputné boje, ale taktéž hladomor. V roce 1998 bylo v Súdánu kolem 2 a půl milionů lidí, kteří byli akutně ohroženi hladem. Hladomor zasáhl převážně jih Súdánu. Během hladomoru byly obě strany obviňovány, že nespolupracovaly a úmyslně blokovaly dodávky potravin. Mezinárodní společenství stál každý den pomoci přibližně jeden milion dolarů, což byla dle pozorovatelů přibližně stejná částka, kterou stála Súdán vojenská operace (Human Rights Watch 1999).

Konečná podoba mírové smlouvy byla podepsána 9. ledna 2005. Smlouvu podepsal viceprezident Súdánu a vůdce SPLA John Garanga. Tato smlouva ukončila občanskou válku, která trvala několik desítek let a během níž zemřely statisíce obyvatel a miliony jich musely opustit své domovy. Na rozdíl od uzavření první mírové smlouvy v Addis Abebě, byli u podpisu přítomní zástupci mnoha států a zástupci mezinárodních organizací jako OSN či Africké unie (United Nations 2005). Tato smlouva obsahovala mimo jiné také dohodu o ukončení bojů a vyhlášení příměří. Nejdůležitější částí bylo ovšem vyhlášení šestiletého přechodného období, během kterého měla území jihu Súdánu spravovat autonomně SPLA. Referendum mělo proběhnout také ve sporném hraničním regionu Abyei, který je bohatý na zásoby ropy, ale není předem jasné, komu by měl připadnout. Tato dohoda také rozhodovala o budoucích příjmech z ropy, které by se měly dělit na půl mezi severem a jihem země. Po přechodném šestiletém období by mělo být také vyhlášeno referendum, jestli si jižní část Súdánu přeje pokračovat ve společném státu se severní částí země anebo jestli chce vyhlásit nezávislost. Ve smlouvě byla také doložka, která říkala, že režim prezidenta Bašíra zastaví veškerou podporu jiným paramilitárním skupinám, které vedly se SPLA zástupné konflikty. Súdánská vláda podporovala různé skupiny operující v sousedních státech, které bojovaly proti SPLA. Přes občasné konflikty se podařilo udržet mír až do konání referenda v roce 2011 (Global Politics 2014).

8. Cesta k uzavření mírové smlouvy

Jak bylo řečeno v minulé kapitole, tak k uzavření mírové smlouvy došlo počátkem roku 2005. Je ovšem důležité připomenout, jak celý mírový proces probíhal. Snaha o mír byla patrná již od vypuknutí bojů. Vyjednávání komplikovalo obviňování obou stran z válečných zločinů, ale také rozštěpenost jihosúdánské opozice. Mnou zmiňovaná mírová smlouva je spíše souhrnem několika smluv, jejichž tvorba a následné vyjednávání trvalo řadu let a je nazývána *Comprehensive Peace Agreement* (United Nations 2005). Ještě před tím, než si mohli zástupci jižního Súdánu sednout k mírovému jednání se súdánskou vládou, tak bylo velmi důležité se sjednotit. Ačkoliv Jihosúdánce spojoval boj proti centrální vládě, stále měli mezi sebou mnoho sporů. Nejdůležitější bylo smíření dvou největších etnik Dinků a Nuerů, kteří mezi sebou bojovali.

Mírové jednání mezi jihosúdánskou opozicí zaštitovali představitelé místních církví, kteří se sjednotili do *The New Sudan Council of Churches* (NSCC). První klíčová jednání probíhala v roce 1998 v keňském Lokichokio. Jednalo se o první setkání vůdců zneprátelených etnik. Jednání bylo poměrně úspěšné a v některých částech jižního Súdánu došlo k zastavení bojů. Obě strany se dohodly, že dojde k dalšímu mírovému jednání. O rok později NSCC uspořádala mírová jednání již na území jižního Súdánu ve městě Wunlit. Mírové jednání probíhalo především mezi Dinky a Nuery, ale zúčastnili se jich i členové ostatních etnik, vojenští představitelé SPLM/A a významné osobnosti jižního Súdánu. Po dlouhých jednáních došlo k podepsání mírové smlouvy, které znamenalo ukončení bojů mezi jihosúdánskými etniky. Tato mírová jednání byla považována za velký úspěch, a především byla důkazem toho, že Jihosúdánec mohou navzájem spolupracovat (ECC Platform Library). Poté, co se sjednotila jihosúdánská opozice, mohla začít vyjednávání s centrální vládou.

První zásadní smlouvou byl tzv. *Machakos Protocol*. Tato smlouva byla podepsána 20. července 2002 v keňském městě Machakos a měla restartovat snahy o vyřešení konfliktu. Obě strany se shodly, že je důležité konflikt řešit mírovou cestou a musí skončit nesmyslné zabíjení civilistů. Súdán udělal také vstřícný krok

tím, že uznal, že Súdán je zemí, ve které žijí různé národy, které mají právo na svůj vlastní jazyk či vyznání (United Nations 2014).

Další klíčové jednání probíhalo v keňském městě Naishava. Zde byly podepsány další klíčové dohody a dokumenty mezi súdánskou vládou a zástupci SPLM, které měly vést k ukončení bojů. Prvním dokumentem byl *Agreement on Security Arrangements*. Tato dohoda byla velmi důležitá, jelikož se věnovala omezení bojů. Strany se dohodly na uzavření příměří a snažily se vyjednat budoucí uspořádání obou armád. Obě strany se shodly na snížení počtu vojáků a také na budoucím vytvoření společných jednotek, které by měly po mírové dohodě hlídat dodržování mírové smlouvy a udržování pořádku. Obě strany se také dohodly na vytvoření společného velitelství obou armád pro udržení míru. Jednání byla velmi zdoluhavá a trvala od 2. do 25. září, ale obě strany nakonec došly ke kompromisu. Tato dohoda byla naprosto klíčová, jelikož dokázala uzavřít příměří a pozastavení bojů. Zároveň tato dohoda otevírala dveře pro další jednání, která trvala následující 3 roky (Reliefweb 2003).

Dalším významným dokumentem byl *Protocol on Power Sharing*. V tomto dokumentu jsou nastíněné dohody o sdílení moci mezi oběma částmi země, decentralizace země a vytvoření jihosúdánské samosprávy. Smlouva také určovala nastavení soudního systému, volebního práva či základních lidských práv. Bylo dojednáno, že státní instituce budou řízeny převážně místními úředníky. Dohodnuto bylo také rozdělení výkonných, soudních a legislativních orgánů mezi sever a jih země. Smlouva byla podepsána 26. března 2004 (United States Institute of Peace a).

V ten samý den byly podepsány dokumenty *The Protocol on the Resolution of the Conflict in Abyei* a *The Protocol on the Resolution of the Conflict in Southern Kordofan and Blue Nile States*. Tyto smlouvy řešily především status příhraničního regionu mezi severem a jihem země, hlavně status regionu Abyei, který je bohatý na zásoby ropy a je historicky brán jako spojnice severu a jihu země (United States Institute of Peace b). Během následujících jednání bylo podepsáno ještě několik dílčích smluv. Konečná nebo taky finální mírová smlouva

tzv. *Comprehensive Peace Agreement* byla podepsána 9. ledna v roce 2005. Tato smlouva obsahovala všechny předešlé dohody a její vyjednávání probíhalo několik let. Samotná smlouva měla kolem 260 stran a jejím hlavním výsledkem bylo ukončení občanské války a zaručení obyvatelům jihu země právo na sebeurčení (United Nations 2005).

9. Referendum o nezávislosti Jižního Súdánu

Obě strany dodržely přijatou mírovou smlouvu a referendum o nezávislosti Jižního Súdánu se uskutečnilo mezi 9. a 15. lednem 2011. Súdánský prezident Omar al-Bašír ještě před referendem prohlásil, že jeho výsledek bude respektovat. Na regulérnost voleb dohlížela řada mezinárodních pozorovatelů. Jen Evropská unie vyslala do Súdánu 104 pozorovatelů a referendu také přihlížela delegace několika europoslanců. Referendum bylo uznáno za regulérní i přes řadu nedostatků. Hlavním nedostatkem bylo nepluralistické politické zastoupení. Samotné referendum vyvolalo v populaci obavy z toho, co nastane po jeho konci. Ještě před referendem více než 150 tisíc lidí odešlo ze severu země na jih, jelikož se báli, že to po referendu již nebude možné. Referendum nerozhodovalo pouze o nezávislosti jihu země, ale také o budoucím přerozdělení společného dluhu a příjmů z prodeje ropy. Původně se mělo současně s referendem o nezávislosti Jižního Súdánu konat i referendum ve sporném regionu Abyei, ale bohužel se to nepodařilo. Tím byly porušeny závazky mírové smlouvy z roku 2005. Referendum probíhalo i přes špatnou infrastrukturu a nedostatek kvalifikovaných úředníků poměrně hladce, jelikož na se na referendu podíleli také zástupci OSN, kteří poskytovali technickou podporu. Voliči se museli před samotným referendem zaregistrovat, ale registraci provedlo přibližně 86 % voličů. Celkem bylo k referendu registrováno 3 932 588 voličů, přičemž drtivá většina na území Jižního Súdánu. Na severu Súdánu se registrovalo pouze 117 tisíc voličů. Dalších 62 tisíc voličů se registrovalo na dalších osmi místech mimo Súdán (European Union 2011: 5–8).

K volbám dorazilo celkem 3 851 994 a platných bylo 97,6 %. Výsledek referenda byl takový, že se 98,83 % voličů vyslovalo pro nezávislost Jižního Súdánu. Když se podíváme na to, jak jednotlivé regiony hlasovaly, zjistíme, že ve všech oblastech Jižního Súdánu bylo pro secesi více než 99 % voličů. Na severu Súdánu hlasovalo pro secesi pouze 38 % a v ostatních zemích pouze 57 % voličů. Pro jednotný Súdán hlasovalo celkově pouze 44 888 voličů (Southern Sudan Referendum 2011). Samotné referendum bylo poměrně složité k zorganizování. Když se podíváme na hlasovací lístek (Příloha č.4) tak zjistíme, že byl napsán jak v angličtině, tak v arabštině. Mimo samotný text byl na hlasovacím lístku i znak rukou, kde jeden symbolizoval jednotu a druhý samostatnost Súdánu. Právě grafické vyobrazení bylo nutné, jelikož velká část populace Jižního Súdánu neumí číst ani psát. I přes všechny problémy referendum proběhlo poměrně bez problémů a jeho výsledek byl naprosto jednoznačný a byl respektován i centrální súdánskou vládou.

10. Postoj světových aktérů k nezávislosti Jižního Súdánu

V této kapitole představím postoj významných organizací a států, které sehrály klíčovou roli při vzniku Jižního Súdánu. Vliv mezinárodních organizací, popřípadě světových mocností je velmi složitá otázka, která by si zasloužila podrobnější analýzu. Pro potřeby této práce jsem se zaměřil pouze na čtyři klíčové aktéry, a to na Organizaci spojených národů, Africkou unii, Spojené státy americké a Čínskou lidovou republiku. OSN je nejvýznamnější mezinárodní organizací na světě, která si klade za cíl udržení světového míru, bezpečnosti a zajištění mezinárodní spolupráce. Africká unie je největším projektem africké integrace a jedním z hlavních posláních organizace je udržet mír a stabilitu na africkém kontinentě. Spojené státy americké jsem si vybral proto, že jsou strategickým a globálním hráčem v mezinárodním systému a členem Rady bezpečnosti OSN. Čínskou lidovou republiku jsem vybral, jelikož její význam v mezinárodním systému

neustále stoupá a zároveň se velmi výrazně angažuje na africkém kontinentu, včetně oblasti Súdánu.

10.1 Organizace spojených národů

Organizace spojených národů (OSN) od počátku konfliktu monitorovala situaci v Súdánu a vyzývala obě strany konfliktu k mírovému řešení. I přes dlouhodobé snahy o mírové řešení v Súdánu, se nepovedlo uzavřít mírové řešení. OSN se zaměřila především na řešení humanitárních krizí jak na jihu Súdánu, tak i v oblasti Dárfúru. V roce 2004 se začala situace v Súdánu, především v Dárfúru zhoršovat a v OSN se začalo jednat o vyslání mírové mise. Pokud chce OSN vyslat mírové jednotky, musí dojít ke schválení tohoto kroku Radou bezpečnosti OSN. Rada bezpečnosti vydala celou řadu rezolucí, ve kterých schválila přípravy pro vyslání mírových jednotek, vyzvala Súdán k zastavení veškerých bojů, či potrestání válečných zločinců. Súdánská vláda tyto rezoluce ignorovala a humanitární situace se zhoršovala. Důležitou se stala rezoluce 1590 z 24. března 2005, ve které Rada bezpečnosti schválila vysláním mise *United Nations Mission in Sudan* (UNMIS) do Súdánu (UN Security Council 2005a).

Jednotka UNMIS čítala 10 tisíc vojáků a několik stovek civilních zaměstnanců a získala mandát na 6 měsíců. Hlavním cílem mírových jednotek bylo dodržování mírové smlouvy, která ukončila dlouholetou občanskou válku. Jednotky měly za úkol především ochranu obyvatelstva a migrujících uprchlíků, kteří se vraceli do svých domovů. Bylo schváleno, že jednotky UNMIS budou úzce spolupracovat s *Union Mission in Sudan* (AMIS), mírovou jednotkou Africké Unie. Tato klíčová rezoluce také volala po nasazení jednotek UNMIS do oblasti Dárfúru (UN Security Council 2005b).

Na jihu Súdánu se podařilo udržet klid a mír, ale situace začala eskalovat v západní provincii Dárfúr. Zdejší konflikt nabýval na intenzivně a hrozilo, že zde vypukne obrovská humanitární krize. V oblasti působila mise Africké unie, ale nedokázala situaci vyřešit. OSN proto na základě rezoluce Rady bezpečnosti 1769

z července roku 2007 vytvořilo společně s Africkou unií mírovou operaci UNAMID. Její jednotky měly za cíl ochránit civilní obyvatelstvo a také pomoci zajistit distribuci humanitární pomoci. Jednalo se o největší mírovou operaci v historii OSN. Do Súdánu bylo vysláno téměř 20 tisíc vojáků. Mandát jednotek UNAMID byl několikrát prodloužen a mírové jednotky jsou v Súdánu dodnes. Mírovým jednotkám se podařilo zlepšit situaci místního obyvatelstva a zabránily větší humanitární krizi (United Nations 2007).

Cílem OSN bylo udržet v Súdánu klid a mír, aby mohla být realizovaná mírová smlouva mezi súdánskou vládou a jižní částí země. OSN poskytla technickou a logistickou pomoc při pořádání referenda, ve kterém bylo rozhodnuto o vzniku Jižního Súdánu. Další klíčovou misí OSN bylo vyslání mírových jednotek do hraničního regionu Abyei. V tomto regionu jsou bohatá ložiska ropy, o která se dlouhá léta přetahovaly obě strany konfliktu (AMO 2013). Poté, co Rada bezpečnosti OSN doporučila přijetí Jižního Súdánu, se 14. července 2011 na základě hlasování stal Jižní Súdán 193. členskou zemí OSN (United Nations 2011). Organizace spojených národů se aktivně zapojovala do mírového řešení súdánské občanské války. Důležitě bylo především nasazení mírových sil, které pomáhaly udržet mír a klid na jihu Súdánu.

10.2 Africká unie

Africká unie (AU) je oproti OSN poměrně novou organizací. AU vznikla jako nástupnická organizace neúspěšného integračního procesu Organizace africké jednoty (OAJ). Základy organizace byly položeny smlouvou z Lomé v roce 2000. Organizace byla založena 53 africkými zeměmi. Hlavním cílem organizace bylo posílení africké nezávislosti, jednoty a spolupráce. AU si také kladla za cíl posílení demokratických principů členských zemí (AU 2000). Africká unie je dnes nejrozsáhlejším integračním procesem na africkém kontinentu.

Hlavním důvodem vzniku organizace byl především vrůstající počet vnitrostátních konfliktů a neschopnost OAJ je řešit. Hlavním důvodem bylo, že

OAJ měla ze své podstaty ochraňovat pouze státy, nikoliv jejich obyvatelstvo. Pokud tedy došlo k vnitrostátnímu konfliktu, OAJ nemohla zasáhnout, jelikož by to bylo bráno jako narušení suverenity dané země. Z tohoto důvodu AU vytvořila Mírovou a bezpečnostní radu AU, která má právo rozhodnout o vojenské intervenci do členské země za účelem ochrany obyvatelstva. Mírovou a bezpečnostní radu AU lze přirovnat k Radě bezpečnosti OSN. Má 15 členů reprezentujících různé části afrického kontinentu, kteří se pravidelně obměňují. Pro zahájení intervence musí hlasovat 2/3 členů této rady. Vyslání mírových jednotek do konfliktních oblastí je klíčovou pravomocí, kterou může AU zabraňovat konfliktům a ochraňovat civilní obyvatelstvo. I přes možnost intervence, zůstává v Africe mnoho lokálních konfliktů, kterým nedokáže AU zabránit, jelikož má AU omezené finanční možnosti. Nicméně hraje důležitou roli při budování míru v Africe a její působení dává naději na lepší budoucnost pro celý kontinent (Fulnečková 2012).

Africká unie se zapojila do řešení konfliktu v Súdánu až v roce 2004, kdy byla vytvořena Mírová a bezpečnostní rada. V té době sice probíhala mírová jednání mezi severem a jihem Súdánu, ale rozhořel se nový konflikt v západní provincii Dárfúr. Africká unie vytvořila vojenskou misi *African Union Mission in Sudan* (AMIS), která měla zajišťovat dodržování mírové smlouvy v Dárfúru. Africká unie neměla dostatek zkušeností, a tak jejich mise nebyla příliš úspěšná. Do Dárfúru vyslali postupně 7 tisíc vojáků, kteří neměli dostatek zkušeností, výcviku a vojenského materiálu. Jednotkám AMIS se proto nepovedlo plnit všechny rozkazy a soustředily se především na ochranu uprchlických táborů či převoz humanitární pomoci. Právě kvůli špatným výsledkům došlo k rozhodnutí, že se jednotky AMIS začlení k mírovým jednotkám OSN a budou operovat společně pod označením UNAMID (Cullen 2008: 83). Jednotky AU jsou přítomny v Súdánu a Jižním Súdánu. Mírové jednotky se angažují stále jak v Dárfúru, tak i v Jižním Súdánu (AU 2011).

10.3 Spojené státy americké

Spojené státy americké (USA) mají historicky se Súdánem velmi napjaté vztahy. Hlavní příčinou je americké angažování se na Blízkém východě, především podpora státu Izrael. Súdán navázal diplomatické vztahy s USA krátce po svém vzniku. Poprvé došlo k roztržce mezi oběma zeměmi v roce 1967 po vypuknutí arabsko-izraelské války. Velmi špatné vztahy panovaly mezi státy celá 70. a 80. léta 20. století, během kterých došlo k několika útokům na americkou ambasádu či americké diplomaty. Vzájemné vztahy zhoršilo i bombardování libyjského města Tripolis v roce 1986. I přestože byly vzájemné vztahy špatné, stále proudilo do Súdánu velké množství americké rozvojové pomoci. Ukončení veškeré rozvojové pomoci nastalo v roce 1989 vojenským převratem Omara al-Bašíra (US Embassy in Sudan).

V 90. letech USA uzavřely svoji ambasádu v reakci na súdánskou podporu irácké invaze do Kuvajtu a poskytování útočiště pro řadu mezinárodních teroristických skupin včetně Al-Kaidy. V roce 1997 byly na Súdán uvaleny ekonomické sankce, které platily až do roku 2017. Přestože vzájemné vztahy mezi USA a Súdánem byly velmi špatné, tak USA byly největším poskytovatelem rozvojové pomoci Súdánu. USA se zapojily do mírového jednání mezi súdánskou vládou a jihosúdánskými povstalci. Jejich hlavní prioritou bylo zastavení násilí a mírové řešení konfliktu. Po ukončení súdánské občanské války a vyhlášení samostatného Jižního Súdánu byly ukončeny dvacet let trvající sankce a byl obnoven vzájemný obchod (US Department of State 2017).

Jižní Súdán vyhlásil nezávislost 9. července 2011 a téhož dne byl uznán americkou vládou. Po vypuknutí občanské války v Jižním Súdánu, USA poskytla humanitární pomoc a vyzývala k zastavení bojů. Společně s Mezivládním úřadem pro rozvoj (IGAD) iniciovaly USA mírové jednání, které vyvrcholilo podepsáním mírové smlouvy, která sice zastavila boje, ale pouze na několik měsíců (IGAD 2014).

Spojené státy se silně zasazovaly o mírové řešení súdánského konfliktu. Při pátrání po příčinách amerického angažování se v Súdánu jsem identifikoval 3 motivace. Tou první motivací byl boj proti terorismu. Súdán jako dlouhodobý podporovatel teroristických skupin se ocitl na seznamu zemí podporujících terorismus. Druhou motivací bylo zachovat súdánskou produkci ropy. Jelikož USA chtěly omezit závislost na dovozu ropy z nestabilního Blízkého východu. Třetí motivací můžeme naléznout v ochraně základních lidských práv obyvatel Jižního Súdánu.

10.4. Čínská lidová republika

Čínská lidová republika (ČLR) navázala diplomatické vztahy se Súdánem krátce po vyhlášení nezávislého Súdánu. Přestože ČLR udržovala dobré vztahy se Súdánem, od 60. do 90. let nepatřila Čína mezi klíčové obchodní partnery. ČLR poskytovala Súdánu především vojenský materiál. Rozvoj čínských investic v Súdánu začal stoupat až po konci studené války. Lze říci, že po dobu studené války se v Súdánu angažovaly především USA a Sovětský svaz, v závislosti ke komu byla Súdánská vláda nakloněna. Hlavním důvodem přetahování obou mocností o Súdán byla jeho strategická poloha (McFarland 2010: 468).

Nárůst investic do Súdánu přišel od 90. let. Pro Súdán bylo výhodné, že Čína zastává politiku „nevměšování se“ do vnitřních záležitostí států. Čína začala investovat do Súdánu především kvůli zajištění dodávek ropy. Čína počátkem 21. století začala mohutně investovat na celém africkém kontinentu. Jen mezi lety 2001 a 2005 vzrostla výše investic v Africe o 400 %, a Čína se tak stala třetím největším investorem na africkém kontinentu. Hlavním motorem investic do Súdánu zůstával ropný průmysl a postupem času se Súdán stal jedním z největších dodavatelů ropy do Číny (Large 2009: 615). Čína podporovala i mírová jednání mezi súdánskou vládou a jihosúdánskými povstalci, jelikož mír byl naprosto klíčový pro udržení těžby ropy. Ropná naleziště se nalézala v centru konfliktu.

Silným impulzem k větší spolupráci Číny s jižními provinciemi Súdánu byla návštěva Salva Kiira, budoucího prezidenta Jižního Súdánu v Pekingu. Čína do té doby preferovala spolupráci se súdánskou vládou. Na společném jednání ovšem představitelé jihu přesvědčili Čínu, že většina nalezišť ropy je na území Jižního Súdánu. Po vyhlášení nezávislého Jižního Súdánu otevřela Čína v Jubě svůj konzulát. Jižní Súdán musel několikrát řešit problém s prodejem ropy, jelikož Súdán odmítal platit poplatky za transport přes jeho území. Výpadky v příjmu z prodeje ropy musel Jižní Súdán řešit půjčkami, a to především od Číny (Dziadosz 2012). Pro Čínu je nejdůležitějším zájmem v Jižním Súdánu, aby nebyly přerušeny dodávky ropy. Když jihosúdánská vláda zastavila těžbu ropy kvůli neshodám se Súdánem, Čína na to rychle reagovala a společně s AU zprostředkovala jednání. Těžba ropy byla sice obnovena, ale situace v Jižním Súdánu zůstává stále velice složitá (Large 2013: 1–2). Na příkladu Jižního Súdánu jde dobře vidět přístup Číny k africkým zemím. Jejich hlavní motivací k investicím do afrických zemí je především zabezpečení dodávek suroviny pro svůj vlastní průmysl. Proto se Čína nevměšuje do vnitrostátní politiky, jejich hlavní starostí je získat dostatek surovin.

11. Jižní Súdán po vyhlášení nezávislosti

Nezávislost Jižního Súdánu byla vyhlášena 9. července 2011 a Jižní Súdán se tak stal nejmladším státem světa. Jeho rozloha je něco přes 640 000 kilometrů čtverečních, což je přibližně 26 % rozlohy původního Súdánu před vyhlášením nezávislosti. Sčítání obyvatel z roku 2009 uvádí, že v Jižním Súdánu žilo přibližně 8 200 000 obyvatel, tedy okolo 21 % z původní populace nerozděleného Súdánu, ve kterém žilo něco přes 39 milionů obyvatel. Tato čísla jsou velmi sporná, jelikož se velmi těžko získávají data (Salman 2013: 345). Jižní Súdán má velké nerostné bohatství, jedná se zejména o ropu. Země má také díky Nilu a dalším řekám dostatek vláhy pro zemědělství. Rozvoj země ale brzdí řada jiných problémů, jako například vysoká míra korupce, negramotnost a přetrvávající etnické problémy. I když súdánský prezident uznal nezávislost Jižního Súdánu, tak začalo opět

docházet ke střetům mezi súdánskou armádou a jednotkami SPL. Nejsilnější boje probíhaly na hranici sporných regionů, které si nárokovaly obě strany. Šlo především o region Abyei, kde se nacházejí bohatá ložiska ropy. Situaci začalo komplikovat i velké množství nestátních paravojenských skupin a velká odlehlost a izolovanost dané oblasti (Global Politics 2014).

Po roce bojů na hranicích mezi oběma zeměmi se oba prezidenti dohodli, že se pokusí vyjednat mír. V etiopské Addis Abebě se sešli Omar al-Bašír a jihosúdánský prezident Kiir. Společné setkání pomohli dohodnout i představitelé Africké unie a Spojených států amerických, jelikož se obávali, že dojde k obnově konfliktu mezi oběma zeměmi. Cílem tohoto setkání bylo obnovení vývozu ropy z Jižního Súdánu a vytvoření demilitarizované zóny na společné hranici. Na jednání byla také snaha vyřešit spory kolem regionu Abyea, ale bohužel nedošlo k dohodě. Nicméně dohoda pomohla ukončit konflikty na vzájemné hranici. Došlo také k obnově dodávek ropy do Súdánu a urovnání vzájemných vztahů. Dohodu mezi oběma zeměmi ocenil generální tajemník OSN Pan Ki-Mun i představitelé Evropské unie (McKenzie 2012).

Prezident Jižního Súdánu Salva Kiir byl zvolen již v roce 2010 za stranu SPLM. V prezidentské volbě vyhrál se ziskem téměř 93 % hlasů (Sudan Tribune 2010). Již od té doby bylo v Jižním Súdánu patrné napětí mezi největšími kmeny Dinky a Nuery. Jihosúdánský prezident Salva Kiir patří ke kmeni Dinků, zatímco jeho viceprezident Riek Machar patří ke kmeni Nuerů a oba jsou čelní představitelé SPLM. Z toho je patrné, že spory mezi těmito frakcemi jsou založeny spíše na kmenové příslušnosti než na politických rozporech. Nový konflikt v Jižním Súdánu rozpoutal prezident Kiir, který obvinil svého viceprezidenta Machara z pokusu o svržení vlády. Viceprezident tato obvinění zcela odmítl a naopak obvinil prezidenta z pokusu o absolutní koncentraci moci v jeho rukou. V Jižním Súdánu se tak rozpoutal nový etnický konflikt mezi Dinky a Nuery. Riek Machar po vypuknutí bojů uprchl ze země do exilu. Boje si vyžádaly tisíce obětí a statisíce lidí musely opustit své domovy. Tyto boje také přerušily jednání mezi Súdánem a Jižním Súdánem týkající se hraničních sporů (Global Politics 2014).

Občanská válka trvala až do počátku roku 2016, kdy se Riek Machar vrátil zpět do Jižního Súdánu a prezident Kiir ho jmenoval opět do funkce viceprezidenta. Společně pak prohlásili, že by válka měla skončit a země by se měla soustředit na svůj rozvoj (BBC 2016). Mír však netrval dlouho. V srpnu téhož roku se znovu rozhořely boje mezi přívrženci Kiira a Machara. Viceprezident Machar musel opět opustit zemi a odletěl do Demokratické republiky Kongo (Guardian 2016).

Hlavní překážkou pro uzavření míru v Jižním Súdánu je především nepřátelství mezi oběma představiteli zneprátelených stran. Rijek Machar i Salva Kiir mají velké množství podporovatelů a přívrženců včetně vojenských jednotek. Uzavření míru tedy brání především neochota k učinění kompromisu. Jednání nenapomáhá ani nejednota obou stran. Obě strany jsou rozděleny do několika skupin, které se samy neshodnou na dalším postupu. Této nejednotě napomáhá i stále se více prohlubující etnický konflikt. Obyvatelstvo je po dlouhotrvajících konfliktech silně militarizováno. Řada menších kmenů se připojila k některé straně konfliktu. Pro řešení konfliktu bude nutné, aby se mírového procesu účastnili jejich vůdci nebo také zástupci církví. K finálnímu řešení bude také nutné zapojení sousedů Jižního Súdánu. Súdán vojensky podporuje bývalého viceprezidenta Machara a poskytuje mu vojenské základny. Uganda vojensky podporuje naopak stranu prezidenta Kiira. Keňa se snaží řešit spor především kvůli hospodářským zájmům. Jako hlavní mediátor v řešení tohoto konfliktu se angažuje Etiopie (BBC 2015). Právě Etiopie se již několikrát podílela na uzavření mírových smluv během obou súdánských občanských válek.

V současné době postihl Jižní Súdán hladomor. Od ledna roku 2017 se země potýká s velkým nedostatkem potravin. Tento nedostatek potravin byl způsoben nedostatečnými srážkami v loňském roce, ale někteří odborníci upozorňují, že příčinou je i současný konflikt. Konflikt vyhnal obrovské množství lidí ze své půdy, kterou nemohou obhospodařovat. Často se také stává, že vojenské guerillové jednotky plení zemědělské farmy a statky. To znamená, že žít se zemědělstvím přestává být bezpečné. Počátkem roku bylo zasaženo hladomorem

více než 100 tisíc lidí a další milion lidí byl bezprostředně ohrožen. Pokud by se tento problém neřešil, mohl by hladomor zasáhnout až 5 milionů obyvatel Jižního Súdánu. V Jižním Súdánu působí OSN a další mezinárodní organizace, které se snaží situaci vyřešit (Guardian 2017).

12. Předpoklady a příčiny secese Jižního Súdánu

Hlavní výzkumnou otázkou této práce je, jaké předpoklady popsané v teorii Johna Wooda lze nalézt v případě secese Jižního Súdánu. V této kapitole proto nejprve představím, jaké předpoklady dle mého bádání splnil případ secese Jižního Súdánu. Je důležité říci, že ne každý předpoklad musí nutně zapříčinit secesi. Poté představím mnou nalezené příčiny samotné secese.

12.1 Předpoklady secese Jižního Súdánu dle Johna Wood

V teoretické části jsem představil předpoklady vedoucí k secesi od Johna Wooda. Na základě historických událostí a súdánských reáliích, které jsem rozepsal v praktické části zhodnotím, které ze zmíněných předpokladů splňuje případ Jižního Súdánu.

Geografický předpoklad – Při pohledu na mapu zjistíme, že Jižní Súdán nezasahuje hluboko do súdánského území, což by mohlo vést k závěru, že geograficky nic nebránilo k rozdělení obou zemí. Při bližším zkoumání, ale zjistíme, že je zde několik zásadních překážek. První překážkou jsou vodní zdroje. V Jižním Súdánu se nachází velké množství vodních toků a mokřad, které se dají využívat k zavlažování zemědělské půdy. Oproti tomu v Súdánu převažuje poušť či polopoušť a obdělávat lze velmi malou část území. Nedostatek orné půdy může způsobit i nedostatek potravin, jelikož v dnešním Súdánu žije daleko více obyvatel než v Jižním Súdánu. Proto bylo pro Súdán důležité zachovat zemi celistvou.

Problematiku přístupu k vodě a k zemědělské půdě můžeme považovat za dlouhodobý problém. Další překážky se objevily až v pozdější době.

S objevem ropy nastal nový problém. Většina ropných nalezišť se nacházela na jihu Súdánu. Jediným způsobem, jak ropu prodat, bylo transportovat ji přes celý Súdán k pobřeží Rudého moře do Port Sudanu. Súdán nechtěl přijít o naleziště ropy a o velké příjmy z jejího prodeje, proto odmítal nezávislost jihu. Z geografického pohledu nebyla samostatnost Jižního Súdánu výhodná ani pro něj. Jižní Súdán je vnitrozemský stát, což mu způsobuje velké problémy. Vnitrozemské státy jsou totiž závislé na infrastruktuře sousedních zemí. Jižní Súdán nemá přístup k moři, přes které by mohl vyvážet veškeré komodity, především ropu. Ze všech těchto argumentů vyplývá, že secese Jižního Súdánu nenaplnuje geografický předpoklad z teorie Johna Wooda.

Sociální předpoklad – Pro Johna Wooda je sociální předpoklad silně spjatý s etnickým či náboženským složením obyvatelstva. Právě tyto rozdíly mohou vytvářet odcizení od většinového obyvatelstva či centra země. Důvodem může být také zvýhodňování určitých etnik na úkor druhých. Na případu Súdánu jde vidět, jak vláda velmi agresivně vystupovala vůči vlastnímu obyvatelstvu na jihu země. Súdánská vláda velmi jasně a účelově zvýhodňovala arabské a muslimské obyvatelstvo. Potlačovala křesťanskou i animistickou víru. Vláda nadřazovala muslimské obyvatelstvo oproti ostatním, i když arabsky nemluvila ani polovina obyvatel. Tuto situaci John Wood nazval vnitřním kolonialismem. Arabské obyvatelstvo se stavělo na úroveň bývalých koloniálních vládců, zatímco černošské obyvatelstvo zastávalo postavení otroků. Během obou občanských válek byly na civilním obyvatelstvu páchané válečné zločiny jen kvůli víře či kmenové příslušnosti.

Z historického hlediska můžeme nalézt nevraživost mezi jihem a severem Súdánu již v dávné minulosti. Muslimští nájezdníci podnikali nájezdy na jih, kde vraždili, plenili a unášeli Jihosúdánce do otroctví. Nevraživost mezi oběma částmi

Súdánu se odrazila i v koloniální správě. Sever země spadal pod Egyptskou správu, zatímco jih spravovali Britové. Aby se zamezilo útokům, byly obě části země téměř uzavřeny a cestování ze severu na jih Súdánu bylo velmi složité, ale zabránilo to konfliktům. Na základě těchto argumentů je patrné, že secese Jižního Súdánu zcela naplňuje sociální předpoklad. Sociální problémy můžeme označit za klíčovou příčinu secese Jižního Súdánu.

Ekonomický předpoklad – Základem ekonomického předpokladu secese je ekonomická deprivace jedné části obyvatelstva. Ekonomická situace jihu Súdánu byla historicky velmi špatná. Již za dob britské koloniální vlády nebyl jih příliš rozvinutý. Celá oblast byla závislá především na zemědělství, které nebylo příliš rozvinuté. To v severní části zemi docházelo k průmyslovému rozvoji řízeném egyptskou koloniální správou. Jih země se také potýkal s vysokou negramotností, což znemožňovalo rychlý rozvoj jako na severu. Obyvatelé severu měli mnohem snadnější přístup ke vzdělání, dokonce i zahraničnímu. Je tedy patrné, že jih země byl ekonomicky nerozvinutý již před vznikem samostatného Súdánu.

Poté co vznikl Súdán, vláda pokračovala v rozvoji pouze na severu země. Zde můžeme nalézt jednu z příčin vzájemné nevráživosti. Během občanské války byl jih silně podfinancovaný a téměř zde nefungovalo zdravotnictví, školství či jiné služby. Súdán zažil několik hladomorů, které se objevovaly především v periferních oblastech. Ukončení první občanské války přineslo částečné zlepšení. Začalo se více investovat na jihu, ale pořád to nedostačovalo k zajištění základních lidských potřeb. Tato situace je velice paradoxní, protože jih země má mnohem více přírodních zdrojů než sever, a přesto byl méně rozvinutý. I když sever Súdánu prosperoval více než jih, stejně patřil mezi nejchudší země světa. Zlepšení situace bránila další občanská válka a závislost na humanitární pomoci.

V Súdánu byla již v 50. letech objevena ložiska ropy, ale z důvodu občanských válek, špatné infrastruktury či složité těžbě, nedokázal tyto zdroje naplno využít. Zemi zasáhly také sankce USA a až od konce 90. let dokázal Súdán

těžít větší množství ropy. Ropa přinesla Súdánu obrovské finanční prostředky, které vláda stále nedistribuovala rovnoměrně. To považuji za další paradox, jelikož většina nalezišť a těžebních zařízení se nacházela na jihu. Zvyšující se zisky z produkce ropy a neutěšená humanitární situace více deprimovala obyvatele jihu. Súdán se stal závislým na příjmech z ropy, a proto investoval do vojska, aby bránilo ropná naleziště, což celý konflikt jenom vyostřovalo. I po vyhlášení nezávislosti Jižního Súdánu probíhají spory se Súdánem právě o dělení příjmu z ropy. Z toho vyplývá, že ekonomická nerovnost sehrála důležitou roli při boji za nezávislost.

Politický předpoklad – Základním rysem politického předpokladu secese je nízká nebo nulová legitimita centrální vlády. V případě Jižního Súdánu můžeme mluvit o nulové legitimitě súdánské vlády. Súdánská vláda zavedla politiku přísné islamizace, která byla vedena proti všem zvykům udržovaným na jihu Súdánu. Súdán se začal definovat jako muslimská země a začal potlačovat všechny náznaky jinakosti. Po vzniku samostatného Súdánu jižní provincie žádaly federalizaci země, to ale bylo odmítnuto. Nová ústava byla vytvořena po vzoru jiných muslimských zemí a jižní provincie neměly téměř žádné zastoupení na správě země. Tyto události zapříčinily rozšíření konfliktu, jelikož jihu Súdánu vládla vláda bez jakékoliv legitimacy.

Súdán během první občanské války stupňoval islamizační politiku. Arabština se stala jediným oficiálním jazykem země a všichni státní zaměstnanci ji museli ovládat, což zapříčinilo odchod jihosudánských elit ze státní služby. Byly zavírány křesťanské školy a přijímaly se muslimské svátky. Toto jednání zapříčinilo eskalaci konfliktu. Řada představitelů odešla do zahraničí, kde začala budovat organizovaný odpor. Jihosúdánci začali vytvářet řadu odbojových skupin, které si u místních obyvatel získaly silné postavení.

Změna nastala až s nástupem Muhammada Nimajrího. Ten si jako svoji prioritu stanovil uzavření míru na jihu Súdánu. Po dlouhých jednáních došlo ke

smíru obou stran a bylo vyhlášeno příměří. Mírová smlouva přinesla autonomii pro jižní provincie a byly zrušeny islamizační zákony. Angličtina se stala na jihu země opět oficiálním jazykem a začala se vyučovat ve školách. Tento den se začal slavit jako Den súdánské jednoty. Tato událost ukazuje, že Jihosúdancům stačila autonomie a dále nepožadovali vznik nezávislého státu. Mír v zemi trval až do doby, než došlo k obnovení islamizačních zákonů. Poté se rozpoutala opět občanská válka, která trvala až do roku 2005. Na základě této mírové smlouvy bylo rozhodnuto o pořádání referenda o nezávislosti Jižního Súdánu. Z těchto zjištění jasně vyplývá, že při secesi Jižního Súdánu sehrály klíčovou roli politické důvody. V případě, že by byla dodržena smlouva dojednaná Muhammadem Nimajrím, Súdán by zůstal pravděpodobně sjednocený a jižním provinciím by stačila autonomie.

Psychologický předpoklad – John Wood ve své teorii tvrdí, že psychologické faktory jsou spojeny především s emotivním jednáním obyvatelstva. To způsobuje především frustrace či strach z vlastního ohrožení. U tohoto předpokladu se těžko měří, jakou sehrál roli. Lze ale konstatovat, že několik desetiletí trvající občanská válka s více než milionem mrtvých zcela určitě způsobila u obyvatelstva pocit strachu, odcizení či nenávisti vůči centrální vládě.

12.2 Přehled příčin secese Jižního Súdánu

Na základě předpokladů pro úspěšnou secesi, které stanovil John Wood, jsem se zaměřil na samotné příčiny secese. Na základě předešlých kapitol jsem identifikoval hlavní příčiny, které dle mého názoru vedly ke vzniku Jižního Súdánu.

1. Historický konflikt mezi severem a jihem Súdánu – Mezi oběma částmi Súdánu panuje již po staletí konflikt, který pramení především z jejich etnické a náboženské odlišnosti. Během dlouhých staletí podnikali nájezdníci ze severu

výpravy na jih země, kde drancovali, loupili a unášeli Jihosúdánce do otroctví. Tento konflikt zakořenil v Jihosúdáncích nenávist vůči muslimským nájezdníkům.

2. Etnická a náboženská rozdílnost – Oblast Súdánu je místem, kde se střetávají dva světy. Na severu žilo především arabské obyvatelstvo vyznávající islám, zatímco na jihu žili černošské kmeny vyznávající křesťanství a animismus.

3. Rozdílná koloniální správa – Súdán byl v období kolonizace rozdělen mezi britskou a egyptskou správu. Egypt spravoval severní část země, zatímco Británie spravovala jižní část. Egypt přistupoval k severu jako k vyspělému a rozvinutému regionu, do kterého investoval dostatek prostředků. Egypt sdílel se severem Súdánu kulturu, jazyk a náboženství. Oproti tomu Britové na jihu země investovali jen minimum, což zamezilo dalšímu rozvoji území. Většina lidí zůstala negramotná a pracovala pouze v zemědělství.

4. Politika Súdánu vůči jižní části – Po vzniku nezávislého Súdánu uplatňovala vláda proti jihu země dva přístupy. Prvním bylo zahájení islamizace jihu, což způsobilo obrovský odpor vůči vládě. Bylo zakázáno používání angličtiny a místních jazyků, byly zavřeny křesťanské kostely a školy. Islamizace zasáhla do všech složek země od školství až po armádu. Právě islamizace byla jedním ze spouštěčů občanské války. Druhou politikou, kterou uplatňovala vláda vůči jihu, bylo nedostatečné přerozdělování zdrojů. Vláda preferovala investice na severu země, zatímco jih zůstal silně nerozvinutý. Existoval obrovský rozdíl v přístupu ke vzdělání, lékařské péči a dalším službám. To zapříčinilo sociální i ekonomickou deprivaci a pocit odcizení. Místní obyvatelstvo neuznávalo centrální vládu, a proto toužilo po vlastní vládě.

5. Odmítnutí federalizace země – První občanská válka, která zdevastovala jih Súdánu, byla ukončena mírovou dohodou a federalizací země. Jižní Súdán dostal značnou autonomii a byla zrušena islamizační politika. Poté panoval v Súdánu mír až do zrušení autonomie a znovuzavedení islamizačních zákonů. Lze předpokládat, že pokud by zůstal jih Súdánu autonomní, mohl Súdán zůstat celistvý.

6. Občanská válka – Občanská válka trvala s malou přestávkou v podstatě celou existenci nezávislého Súdánu. Tento konflikt je jedním z nejdéle trvajících konfliktů 20. století. Občanská válka si vyžádala více než milion obětí a další miliony obyvatel muselo opustit své domovy. Během války byly páčány válečné zločiny na civilním obyvatelstvu. Je důležité zmínit, že útoky na civilní obyvatelstvo využívaly obě strany konfliktu. Občanská válka zdevastovala už tak dost nerozvinutý jih a vykopala mezi oběma stranami konfliktu hluboký příkop. Právě intenzita a doba trvání celého konfliktu zapříčinila, že již nebylo možné jednat o autonomii a jedinou možností ukončení konfliktu byla nezávislost Jižního Súdánu.

7. Ropa – Oblast jižního Súdánu byla dlouhodobě ekonomicky zaostalá a nedocházelo zde k téměř žádným investicím. To vše se změnilo s objevem ropy. Většina súdánských nalezišť ropy se nacházela na jihu země. Vláda ropu těžila, ale zisky z ní neinvestovala zpět na jihu, ale pouze na severu země. Příjmy z ropy navíc poskytly vládě finanční prostředky pro pokračování boje. Súdán se stal na příjmech z ropy závislý a jeho hlavní prioritou bylo ochránit těžební zařízení. To zapříčinilo ještě krutější způsob vedení války, jelikož obě strany chtěly ovládnout těžební zařízení.

8. Podpora jihosúdánské diaspory – Občanská válka zapříčinila, že miliony obyvatel musely opustit své domovy a řada z nich zamířila do zahraničí. Většina obyvatel se usadila v sousedních zemích, ale řada z nich se usadila v Evropě, Austrálii či Severní Americe. Ze zahraničí poté zasílali finanční prostředky.

9. Mezinárodní tlak – Občanská válka zapříčinila devastaci jižního Súdánu a svojí brutalitou šokovala mezinárodní společenství. Mezinárodní společenství po celou dobu konfliktu volalo po mírovém řešení a vysílalo do Súdánu humanitární pomoc. Největším donorem humanitární pomoci byly USA, které zajišťovaly dodávky humanitární pomoci i přes velmi špatné vztahy. Když byla zahájena mírová jednání, participovala na nich celá řada mezinárodních organizací a států. Důležitou roli sehrála např. Etiopie, která iniciovala a hostila celou řadu mírových jednání. Podporu mírových jednání také zajišťovalo několik mírových misí OSN a

AU. Důležitost mírového ukončení konfliktu podporovala i Čína, jelikož si uvědomovala, že pouze trvalý mír může zajistit bezproblémové dodávky ropy.

10. Sjednocení jihosúdánské opozice – Důležitým bodem pro uzavření mírové smlouvy vedoucí k vytvoření nezávislého Jižního Súdánu bylo uzavření míru mezi největšími kmeny Dinky a Nuery. Od toho okamžiku vystupovala opozice jednotně, což usnadnilo jednání o míru.

13. Závěr

Tato diplomová práce se zabývá fenoménem secese Jižního Súdánu, především předpoklady, které Jižní Súdán měl k tomu, aby zde secese proběhla. Následovně se tato diplomová práce snaží pojmenovat již konkrétní příčiny, které měly secesi za následek. Autor textu si uvědomuje, že není možné postihnout veškeré příčiny, nicméně domnívá se, že vystihl ty zásadní. Jižní Súdán vznikl po dlouhotrvajících občanských válkách, které si vyžádaly více než milion mrtvých a další miliony byly donuceny opustit své domovy. Samotnému vyhlášení nezávislého Jižního Súdánu předcházelo dlouhé vyjednávání, které v roce 2005 vyústilo v podepsání mírové smlouvy. Tato smlouva stanovila přechodné šestileté období, po kterém mělo být a bylo vyhlášeno referendum. Na základě referenda, ve kterém téměř 99 % obyvatelstva vyjádřilo touhu po samostatnosti, se 9. července 2011 stal Jižní Súdán samostatným státem

Při pátrání po motivacích k secesi, jsem se nejprve zaměřil na to, jaké měl Jižní Súdán předpoklady pro úspěšnou secesi. Pro tyto účely jsem využil explanatorní teorii secese Johna Wooda, který definuje pět základních předpokladů pro úspěšnou secesi – geografický, sociální, ekonomický, politický a psychologický předpoklad. Všechny výše zmíněné faktory jsem ve své diplomové práci popsal a interpretoval. V neposlední řadě jsem považoval za důležité, věnovat se historickému vývoji oblasti Súdánu, na který navazují ekonomický, politický, sociální i psychologický předpoklad.

Na základě analýzy zdrojů jsem zjistil, že téměř všechny předpoklady pro úspěšnou secesi Jižního Súdánu byly naplněny. Jediným předpokladem, který nebyl dle mého názoru naplněn, je geografický předpoklad. Súdán ztrátou jižních provincií přišel o velké množství vodních zdrojů a o kvalitní orné půdy, dále přišel o nerostné bohatství, které se v jižní oblasti nachází. V dnešním Jižním Súdánu se nachází většina ložisek ropy. Ztráta příjmů z ropy silně ovlivnila súdánskou ekonomiku. Mírová smlouva určovala, že zisky z prodeje ropy se budou spravedlivě dělit mezi obě země. Neshody ohledně sporného regionu Abyei a podmínek transportu ovšem již několikrát zastavily těžbu a prodej ropy. Těžba a

prodej ropy stále zůstává klíčovou otázkou vztahů mezi Jižním Súdánem a Súdánem.

Ostatní předpoklady byly dle mého názoru naplněny v celé širší definice. U ekonomického, politického a sociálního předpokladu lze velmi snadno prokázat, zda platí či ne. Pouze psychologický faktor je poměrně neurčitě a vágně definovaný, a proto vyhodnocení tohoto předpokladu podléhá mému subjektivnímu hodnocení. Psychologický faktor je spjatý s pocitem strachu o vlastní život a s pocitem trvalé frustrace. Domnívám se, že poté co vyhodnotíme historický vývoj Súdánu, můžeme tvrdit, že i tento předpoklad je naplněn.

Politické, ekonomické a sociální předpoklady jsou více než naplněny. Oblast jižního Súdánu byla historicky velmi zaostalá a nic na tom nezměnila ani britská koloniální správa. Británie území spravovala především pomocí svých úředníků. Pro Británii byl Súdán pouze zdrojem zemědělských komodit. Proto neinvestovala do školství či infrastruktury. Aby zamezila šířením arabštiny a konfliktům byly uzavřeny hranice mezi oběma částmi Súdánu. Po vzniku samostatného Súdánu, vláda pokračovala se systematickou diskriminací jih a to ekonomicky, sociálně i politicky. To zapříčinilo ještě větší zaostalost celého regionu. Nebylo zde investováno do infrastruktury, zdravotnictví či školství. Ač byl v té době Súdán jednou z nejchudších zemí světa, tak jižní část Súdánu na tom byla mnohem hůře než severní část. To zapříčinilo silnou ekonomickou i sociální deprivaci. Jihosúdanci také neměli žádná politická práva, a proto nebylo výhodné zůstat ve společné zemi. Téměř všechny tyto problémy přetrvávají po vyhlášení nezávislosti Jižního Súdánu, který dnes patří mezi nejchudší a nejméně rozvinuté země na světě.

Poté, co jsem identifikoval, které z předpokladů Johna Wooda splňuje případ Jižního Súdánu, zaměřil jsem se na samotné příčiny. Již od počátku bylo jasné, že budou úzce navazovat právě předpoklady Woodovi teorie. Ve své práci jsem definoval 10 příčin, které vedly k secesi Jižního Súdánu. Na základě zjištěných informací jsem došel k závěru, že secese Jižního Súdánu byla nevyhnutelná. Hlavním důvodem byla především druhá občanská válka, která byla

mnohem krutější a především delší. Navíc také porušila mírovou smlouvu, která Jižnímu Súdánu garantovala autonomii.

Obě strany konfliktu si od rozdělení Súdánu slibovaly ukončení bojů, nastartování ekonomického rozvoje a stabilizace země. Vyhlášení nezávislosti ovšem nevyřešilo všechny problémy Jižního Súdánu. Klid a mír vydržel pouze několik let a došlo k obnovení etnického konfliktu mezi Dinky a Nuery. Budoucnost Jižního Súdánu závisí především na tom, jestli se dokážou hlavní představitelé obou nepřátelených stran, Rijek Machar a Salva Kiir, domluvit.

14. Použité zdroje

14.1 Tištěné zdroje

Baar, Vladimír (2002). *Národy na prahu 21. století – emancipace nebo nacionalismus?* (Ostrava: Tilia).

Buchanan, Allen. (1991): Toward a Theory of Secession. *Ethics*, 1991/2, s. 322–342.

Buchanan, Allen. (1997): Theories of Secession. *Philosophy & Public Affairs*, 1997/1, s. 31–61.

Connor, Walker (1978). Národ je národ, národ je stát, národ je etnická skupina, národ je... In Hroch, Miroslav (2003) *Pohledy na národ a nacionalismus* (Praha: SLON).

Cullen, Timothy (2008). Saving Darfur Seductive Analogies and the Limits of Airpower Coercion in Sudan. *Strategic Studies Quarterly*, vol.3/2, s.72–98.

Gedlu, Mesfin (1998). *Subsaharská Afrika – problémy demokracie, nacionalismu a mezinárodních vztahů* (Praha: Ústav mezinárodních vztahů).

Gelner, Arnošt (1997). *Nacionalismus* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury).

Jedrej, M.C. (2004). The Southern Funj of the Sudan as a Frontier Society, 1820–1890. *Comparative Studies in Society and History*, vol.46/4, s. 709–759.

Johnson, H. Douglas (2003). *The Root Causes of Sudan's Civil Wars* (Oxford: James Currey Publishers).

Klíma, Jan (2012). *Dějiny Afriky* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

Kváča, Vladimír a kol. (2009). *Ropné zásoby v subsaharské Africe a jejich vliv na utváření světové politiky* (Brno: Tribun EU).

Lacina, Karel a kol. (1987). *Nejnovější dějiny Afriky* (Praha: Svoboda).

Large, Daniel (2009). China's Sudan Engagement: Changing Northern and Southern Political Trajectories in Peace and War. *The China Quarterly Journal*, No. 199, s. 610–626.

McFarland, Sherri (2010). Africa in Retrospect: Russia, Iran and Chinese Supplies to Sudan. *African and Asian Studies*, 9/2010, s.462-480.

Montevideo Convention on the Rights and Duties of States (1933).

O'Fahey, R.S. (1996). Islam and Ethnicity in the Sudan. *Journal of Religion in Africa*. Vol.26/3, s.258–267.

Ofcansky, P. Thomas (2015). Historical Setting In. LeVerle, Berry (ed.): *Sudan a country study* (Library of Congress), s.1–56.

Raděj, Tomáš (2004). Súdán: mír na obzoru?. *Mezinárodní politika*, 2004/3, s.24–26.

Reid, J. Richard (2011). *Dějiny moderní Afriky – od roku 1800 po současnost* (Praha: Grada publishing).

Romancov, Michael (2004). „Politická geografie a geopolitika.“ In Cabada, Ladislav, Kubát, Michal. „Úvod do studia politické vědy“. (Plzeň: Aleš Čeněk) s.407–454.

Rosůlek, Přemysl (2007). Národy, nacionalismus a teorie secese. In: Rosůlek, P. a kol. (2007): *Politická filozofie. Aktuální problémy* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 63-88.

Rosůlek, Přemysl (2014). *Politický secesionismus a Etické teorie – Allen Buchanan a jeho kritici* (Brno: Barrister & Principal) s. 31-61.

Salman, M.A. (2013) South Sudan Road to Independence: Broken Promises and Lost Opportunities. *Global Business & Development Law Journal*, vol.26/2, s.343–414.

Wenger, Martha (1991). Sudan: Politics and Society. *Middle East Report*, No.172, s.3–7.

Wood, J. R. (1981): Secession: A Comparative Analytical Framework. *Canadian Journal of Political Science*, 1981/1, s. 107–134.

Wurok, Chan Malith (2017). *The Dinka - Nuer Inter-Communal Conflict and Its Impacts in South Sudan*. Imperial Journal of Interdisciplinary Research, vol.3/2, s.492–501.

Záhořík, Jan (2008). Severovýchodní Súdán „Zapomenutý konflikt“ v širší perspektivě. *Mezinárodní vztahy*, 2008/3, s.47–63.

Záhořík, Jan (2012). *Ohniska napětí v postkoloniální Africe* (Praha: UK:Karolinum).

Záhořík, Jan (2016). *Bedžové a dějiny severovýchodního Súdánu* (Plzeň: ZČU).

14.2 Elektronické zdroje

AMO (2013). *Factsheet: Mírové mise OSN* (<https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Factsheet-M%C3%ADrov%C3%A9-mise-OSN-UNSC.pdf>, 28.3.2018).

Arabnews (2017). *Sudan aims to increase gold production in 2018* (<http://www.arabnews.com/node/1215661/business-economy>, 11.2.2018).

AU (2000). *Constitutive Act of the African Union* (https://au.int/sites/default/files/pages/32020-file-constitutiveact_en.pdf, 29.3.2018).

AU (2011). *Assembly of heads of state and government* (<https://au.int/en/pages/assembly-heads-state-and-government>, 1.4.2018).

BBC (2012). *Sudan and South Sudan 'agree oil deal'* (<http://www.bbc.com/news/world-africa-19738921>, 13.11.2017).

BBC (2015a). *Sudan profile – long overview* (<http://www.bbc.com/news/world-africa-14095114>, 12.3.2017).

BBC (2015b). *South Sudan: Obstacles to a lasting peace* (<http://www.bbc.com/news/world-africa-33912156>, 10.12.2017).

BBC (2016). *South Sudan rebel chief Riek Machar sworn in as vice-president* (<http://www.bbc.com/news/world-africa-36140423m>, 10.12.2017).

Britanica (2017). *Sudan* (<https://www.britannica.com/place/Sudan>, 4.3.2017).

Britannica. *Port Sudan* (<https://www.britannica.com/place/Port-Sudan>, 8.11.2017).

Central Intelligence agency (2017a). *The World Factbook – Africe: South Sudan* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/od.html>, 8.11.2017).

Central Intelligence agency (2017b). *The World Factbook – Africe: Sudan* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/su.html>, 13.3.2017).

Dziadosz, Alexander (2012). Special Report: South Sudan's Chinese oil puzzle. *Reuters*. 14.11.2012 (<https://www.reuters.com/article/us-southsudan-chinese-oil/special-report-south-sudans-chinese-oil-puzzle-idUSBRE8AD0B520121114>, 3.4.2018).

ECC Platform Library. *Conflict between Dinka and Nuer in South Sudan* (<https://library.ecc-platform.org/conflicts/natural-ressource-conflict-south-sudan-dinka-vs-nuer>, 24.2. 2018).

European Union (2011). *Sudan Final Report* (http://www.eods.eu/library/FR%20SUDAN%202011_en.pdf, 10.12.2017).

Fulnečková, Pavlína (2012). Úloha Africké unie při řešení konfliktů v subsaharské Africe. *Rozvojovka*. 11.7.2012 (<http://www.rozvojovka.cz/analyzy/156-uloha-africke-unie-pri-reseni-konfliktu-v-subsaharske-africe.htm>, 29.3.2018).

Global Politics (2014). *Analýza konfliktu v Jižním Súdánu* (<http://www.globalpolitics.cz/clanky/analyza-konfliktu-v-jiznim-sudanu>, 30.3.2017).

Global Security (2011). *Sudan – First Civil War* (<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/sudan-civil-war1.htm>, 25.3.2017).

Global Security (2012). *Sudan Second Civil War 1983-2004* (<http://www.globalsecurity.org/military/world/war/sudan-civil-war2.htm>, 20.3.2017).

Guardian (2016). *South Sudan's opposition leader Riek Machar flees to DRC* (<https://www.theguardian.com/world/2016/aug/18/south-sudan-opposition-leader-riek-machar-drc-democratic-republic-congo>, 10.12.2017).

Guardian (2017). *No food, no money: conflict and chaos as South Sudan grapples with famine* (<https://www.theguardian.com/global-development/2017/jun/15/no-food-no-money-conflict-and-chaos-as-south-sudan-grapples-with-famine>, 10.12.2017).

Human Rights Watch (1999). *Famine in Sudan* (https://www.hrw.org/reports/1999/sudan/SUDAWEB2.htm#P374_19682, 28.3.2017).

Human Rights Watch (2003). *The Chevron period: 1974-92* (<https://www.hrw.org/reports/2003/sudan1103/10.htm>, 11.3.2017).

IGAD (2014). *Agreement to Resolve the Crisis in South Sudan Addis Ababa 9 May 2014* (http://www.sudantribune.com/IMG/pdf/agreement_to_resolve_the_crisis_in_south_sudan.pdf, 2.4.2018).

Large, Daniel (2013). *China–South Sudan: Governance in Emerging Relations. South African Institute of International Affairs*, 2013/11 (<http://www.saiia.org.za/policy-briefings/governance-in-emerging-relations>, 4.4.2018).

McKenzie, David (2012). *Sudan and South Sudan sign partial agreement*. CNN 28.9.2012 (<http://edition.cnn.com/2012/09/27/world/africa/sudan-south-sudan-deal/>, 4.4.2017).

OSN (2014). *Vše o OSN* (<http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2014/12/vse-o-osn-historie.pdf>, 9.1.2017).

Paglia, Pamela. *Ethnicity and Tribalism: are these the Root Causes of the Sudanese Civil Conflicts?. African economy analysis* (<http://www.africaeconomicanalysis.org/articles/pdf/sudan0807.pdf>, 9.11.2017).

Reliefweb (2003). *Sudan: Framework Agreement on Security Arrangements during the Interim Period* (<https://reliefweb.int/report/sudan/sudan-framework-agreement-security-arrangements-during-interim-period>, 10.12.2017).

Souther Sudan Referendum 2011 (2011). *Results for the Referendum of Southern Sudan* (<http://southernsudan2011.com/>, 30.3.2017).

Sudan Tribune (2010). *FACTBOX: Sudan presidential election results* (<http://www.sudantribune.com/spip.php?article34901>, 9.12.2017).

The New Sudan Vision (2011). *South Sudan needs diaspora commission* (<http://newsudanvision.com/columns/2363-south-sudan-needs-a-diaspora-commission>, 4.4.2018).

The World Bank (2016). *South Sudan – Economic overview* (<http://www.worldbank.org/en/country/southsudan/overview>, 13.11.2017).

UN Security Council a (2005). *Security Council resolution 1590* (<http://www.refworld.org/docid/42bc14d44.html>, 24.3.2018).

UN Security Council b (2005). *Security Council establishes UN Mission In Sudan for initial period of six months, unanimously adopting resolution 1590 (2005)* (<https://www.un.org/press/en/2005/sc8343.doc.htm>, 25.3.2018).

Unicef. *South Sudan – Issue* (<https://www.unicef.org/southsudan/education.html>, 9.11.2017).

United Nations (2005). *Sudan peace agreement signed 9 January historic opportunity, security council told* (<http://www.un.org/press/en/2005/sc8306.doc.htm>, 10.12.2017).

United Nations (2007). *UNAMID fact sheet* (<https://peacekeeping.un.org/en/mission/unamid>, 28.3.2018).

United Nations (2011). *UN welcomes South Sudan as 193rd Member State* (<https://news.un.org/en/story/2011/07/381552-un-welcomes-south-sudan-193rd-member-state>, 28.3.2018).

United Nations (2014). *Machakos Protocol* (<https://peacemaker.un.org/sudan-machakos-protocol2002>, 8.12.2017).

United States Institute of Peace a. *Protocol between The Government of Sudan (GOS) and The Sudan People's Liberation Movement (SPLM) on Power Sharing* (https://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/power_sharing_05262004.pdf, 8.12.2017).

United States Institute of Peace b. *agreement between the Government of The Sudan (GOS) and The Sudan People's Liberation Army (SPLM/SPLA) on Implementation Modalities of The Protocols and Agreements* (https://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/implementation_coversheet.pdf, 8.12.2017).

US Department of State (2017). *U.S. Relations With Sudan* (<https://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5424.htm>, 1.4.2018).

US Embassy in Sudan. *U.S. – Sudan Relations* (<https://sd.usembassy.gov/our-relationship/policy-history/us-sudan-relations/>, 1.4.2018).

Walkins, Dana. Sudan and South Sudan: Oil and the Recent Border Clashes. *The Huffington Post*. (https://www.huffingtonpost.com/entry/sudan-and-south-sudan-oil_b_1388065.html, 20.2.2018).

Woodward, P. (1981): Nationalism and Opposition in Sudan. *African Affairs*, 320/1981, s. 379-388.

World bank (2017). *Sudan – overview* (<http://www.worldbank.org/en/country/sudan/overview>, 10.11.2017).

15. Resumé

This master thesis deals with a phenomenon of South Sudan secession. The founding of South Sudan was preceded by a long civil war, which caused more than one million casualties and another million of internally displaced persons. The main goal of the thesis was to identify prerequisites of secession based on John Woods theory of secession. In his theory, John Wood has introduced five types of prerequisites for a successful secession: geographic, social, economic, political and psychological. Based on these types of prerequisites I have identified the causes of secession of South Sudan. After an analysis of history, economy and population composition I concluded, that South Sudan secession fulfils 4 out of 5 prerequisites from John Wood's theory, and I discovered 10 causes, which may have led to declaration of independence. Based on these facts I concluded, that the secession of South Sudan was for the end of the ward inevitable.

This conflict has transformed into two civil wars and has caused huge damages, which were blocking a peaceful coexistence in one country. The Sudanese government has tried to systematically arabize and islamize the south of the country, and to suppress their own culture. The government has also barely invested into education, health care and infrastructure, which caused a strong deprivation and a feeling of alienation in South Sudan. The discovery of oil became an economical reason for a conflict in Sudan. Most of the oil reserves were in the south of Sudan, but the profits were invested mostly in the northern parts of the country. The people of South Sudan believed, that they will be in a better situation under their own separate government. Based on these facts, I have concluded, that the secession of South Sudan was inevitable at the end of the civil war.

16. Přílohy

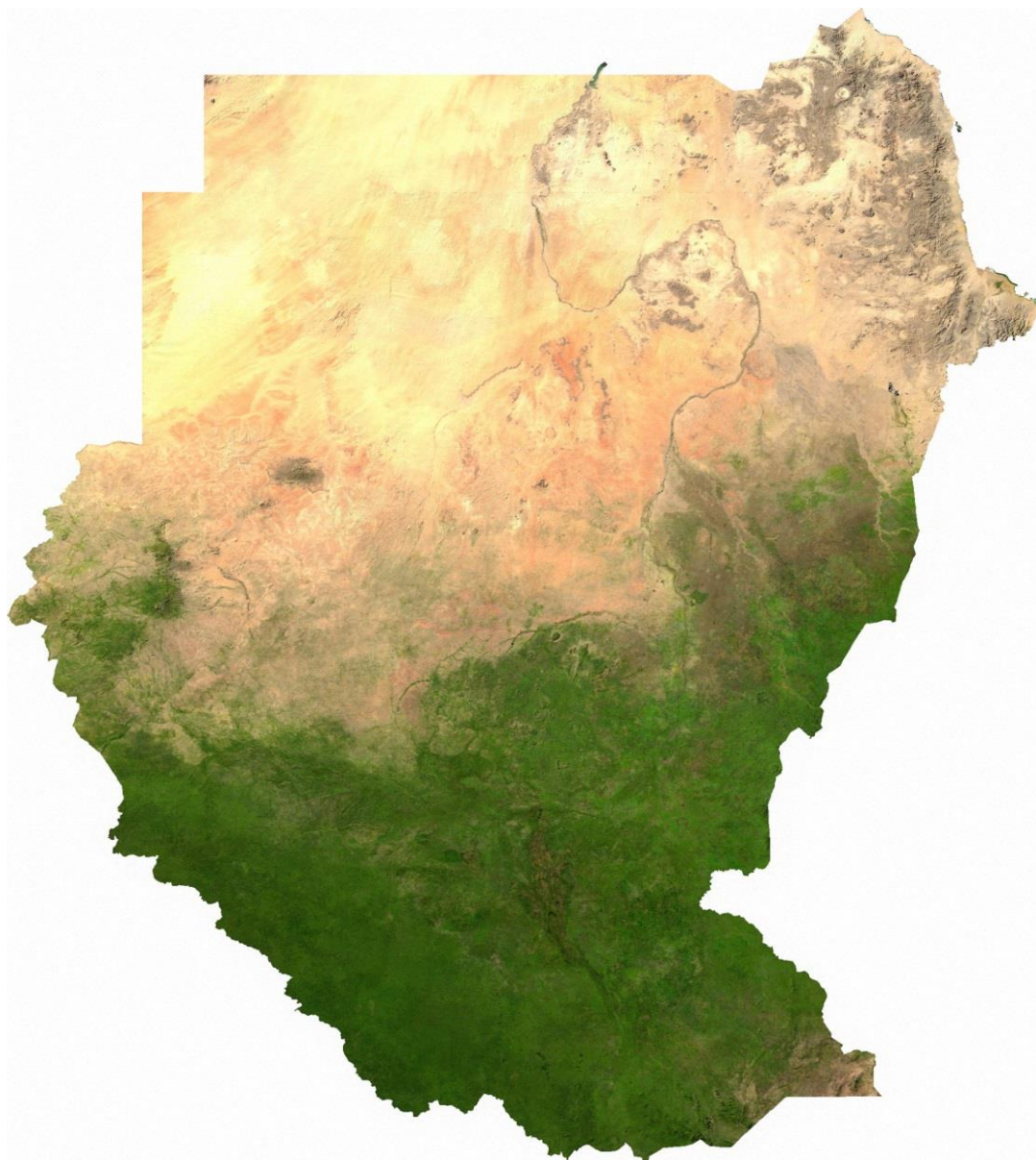
Příloha č.1: Mapa Súdánu

Zdroj: Brandeis University

(http://www.brandeis.edu/projects/sudan_center/kakuma_exhibit/sudan_map.html)

Příloha č.2: Satelitní snímek Súdánu a Jižního Súdánu

Zdroj: The Ohio State University
(<http://origins.osu.edu/article/76/maps>)

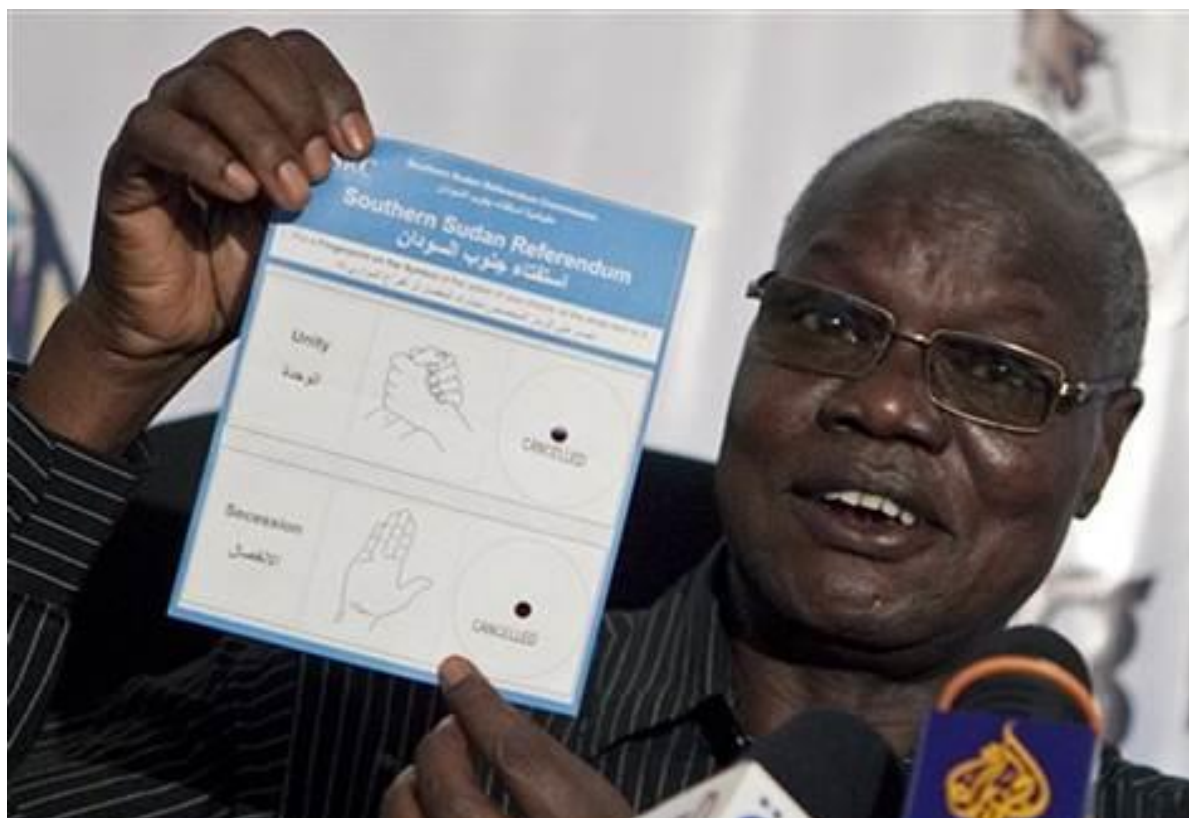
Příloha č.3: Súdánské ropovody

Zdroj: ResearchGate

(https://www.researchgate.net/figure/312213546_fig1_Figure-1-Key-oil-infrastructure-in-Sudan-and-South-Sudan)

Příloha č.4: Referendum 2011 – hlasovací lístek

Zdroj: NBC News

(http://www.nbcnews.com/id/40948646/ns/world_news-africa/t/hand-or-southern-sudan-vote-unity-or-split/#.WQGzT9LyjIU)